

خبرنامه

انجمن کتابداری
و اطلاع رسانی ایران
دو ماهنامه
سال چهارم شماره ۱۵
بهمن و اسفند ۱۳۸۳ / شماره پیاپی ۱۹

ناشر: کمیته انتشارات انجمن

زیر نظر: سیمین نیازی

سردبیر: سیدجلال حیدری نژاد

عکس: حمید رضا شیر صفی

حروفنگار: زهرا رمضانعلی

آتلیه گرافیک: **مادانگشت**
مؤسسه مطالعات اجتماعی ۶۴۰۷۴۹۳

صفحه آرایی: کیوان کهریزی

طراحی جلد: حسن رمضانعلی

نشانی دفتر:

تهران - اتوبان شهید حقانی - بلوار

کتابخانه ملی - سازمان اسناد و کتابخانه ملی

جمهوری اسلامی ایران

صندوق پستی: ۴۵۹۷-۱۱۳۶۵

پست الکترونیکی: ILISA@NLI.IR

۲. نوروز بهانه‌ای برای قرن‌ها ...
۳. کتابخانه ملی، مجموعه ملی ...
۴. سرعت و فرصت خدمت‌رسانی ...
۶. دایرةالمعارف آنلاین گرولیبر ...
۹. انجمن مدرسان کتابداری و اطلاع‌رسانی هند ...
۱۱. بخش ویژه افتتاح ساختمان جدید کتابخانه ملی ایران ...
۱۲. ساختمان کتابخانه ملی از آغاز تا پایان ...
۱۵. با حضور رییس جمهوری افتتاح شد ...
۱۷. شرایط عضویت در کتابخانه ملی ایران ...
۱۸. گزارش تصویری از روز افتتاح و ساختمان کتابخانه ملی ...
۲۰. از نگاه کارشناسان / نقش‌ها و وظایف کتابخانه ملی پس از افتتاح ساختمان جدید ...
۳۲. رؤسای کتابخانه ملی ایران از ابتدا تا اکنون ...
۳۴. ارزیابی درونی گروه آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه اصفهان ...
۳۷. استفاده از وب‌لاگ برای آموزش ...
۳۹. یادکرد فرزانه فرزین ...
۴۰. خبر / موفقیت کتابداران ...

با ما همراه باشید...

■ از نویسندگان و مترجمان درخواست می‌شود شرح کوتاهی از مشخصات علمی و کاری نوشتاری خود را به ضمیمه مقالات ارسال کنند.

■ «خبرنامه» در ویرایش، تلخیص یا بازنگاری و آرشیو (عدم عودت مقالات) آزاد است.

■ چاپ مقالات و آثار در «خبرنامه» الزاماً به معنای تایید همه جانبه محتوای آنها نخواهد بود.

کتابخانه ملی، مجموعه ملی

مفهوم کلیدی حوزه‌ی مجموعه‌سازی، یعنی مفاهیم “مدرک” و “انتشار” توجه نماید.

ظهور محمل‌های جدید اطلاعات، سبب شکل‌گیری انواعی جدید از مدارک و مواد کتابخانه‌ای است که مجموعه‌سازی آنها ضروری است، یک راه اساسی برای گسترش شمول قانون واسپاری به همه‌ی این مدارک، تعریف مدرک به گونه‌ای است که از محمل ذخیره‌سازی مستقل باشد. در همین رابطه بایستی به مسئله “بازتولید” اطلاعات در محمل (های) متفاوت نیز توجه شده و سیاست‌گذاری لازم در زمینه‌ی ضرورت و چگونگی مجموعه‌سازی این نوع مدارک انجام شود.

مفهوم انتشار نیز در شرایط حاضر در مواردی از مفهوم سنتی خود که تولید و توزیع تعداد زیادی از نسخه‌های همانند یک اثر در میان عموم مردم است، فاصله گرفته است. امروز با توسعه روش‌های جدید، تولید نسخ چاپی تنها یکی از روش‌های متعدد قرار دادن منابع در دسترس عموم است، ضبط و پخش برنامه‌های رادیو تلویزیونی، تولید و پخش فیلم، ضبط و انتشار صفحات موسیقی، انتشار پایگاه‌های اطلاعاتی و به خصوص انتشار اطلاعات در وب، همه و همه از مصادیق انتشار اثر می‌باشند. کتابخانه ملی به عنوان حافظ میراث فرهنگی ملی، بایستی راهکارهایی در جهت شناخت این انواع و گردآوری و حفظ این منابع با همه غنا و پیچیدگی آن بیابد.

ساختمان جدید کتابخانه ملی، پس از مدت‌ها انتظار با تلاش کارکنان، مسئولین و دست‌اندرکاران آن افتتاح شد. آنچه پس از آرام گرفتن شور و هیجان روزهای آغازین افتتاحیه روی می‌نماید انتظارات مردم از کتابخانه ملی است، و آن در مرحله‌ی اول برآوردن نیازهای اطلاعاتی آنها در گستره منابع و انتشارات ملی و در مراحل بعد، علاوه بر آن، دسترسی به آثار منتشره در خارج از کشور به زبان فارسی و آثار منتشره در حوزه مطالعات ایرانی و اسلامی و همچنین منابع مرجع و معتبر در موضوعات گوناگون و زبان‌های دیگر، خصوصاً عربی و انگلیسی است.

بر این اساس اولین و فوری‌ترین وظیفه کتابخانه ملی گردآوری، حفاظت، سازماندهی و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب (چاپی و خطی) و غیر مکتوب در ایران، یا متعلق به ایرانیان خارج از کشور می‌باشد. از این رو ضروری است همپای تلاش برای تکمیل و تجهیز فیزیکی بنای کتابخانه ملی، برنامه‌ریزی و تلاش فراوانی برای فراهم‌آوری چنین مجموعه‌ای ملی صورت گیرد. پاسخ به این سؤال که مجموعه موجود کتاب در کتابخانه ملی، که بنا به آخرین آمار ارائه شده^۱ بالغ بر ۸۰۰.۰۰۰ نسخه کتاب چاپی فارسی و عربی می‌شود، را تا چه حد می‌توان نمایانگر میراث مکتوب ملی محسوب کرد، نیازمند پژوهشی وسیع و اصولی و فراتر از تجارب ناشی از مراجعات فردی است. اما تجارب شخصی نگارنده و برخی دیگر از مراجعان به کتابخانه در گذشته نه چندان دور، حداقل به عنوان یک نشانه، حاکی از آن است که مجموعه موجود تا رسیدن به مجموعه‌ای که نمایانگر انتشارات ملی از گذشته تا حال باشد، راهی طولانی در پیش دارد، که البته چند و چون این کمبودها و چگونگی رفع این کاستی‌ها نیازمند بررسی است.

علاوه بر ضرورت تکمیل مجموعه گذشته، در مجموعه‌سازی جاری نیز کتابخانه ملی بایستی به‌طور جدی به تحول در دو

۱. کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، تماشاگران با همکاری مؤسسه‌ی فرهنگی هنری عصر توسعه دانش، ۱۳۸۳.

نوروز بهانه‌ای برای قرن‌ها

سر دروازه‌هایش بر صورت کویری پسران آدم چتری از گیسوان نم‌دار برپا می‌کنند، بهانه مردمی که عشق را برای روز مبادا احتکار نمی‌کنند و بهانه آنجایی که ترکه انار و خوشه آتش ادامه اخلاق نیست، بهانه است، باور کن که نوروز بهانه است، بهانه است نوروز برای مردمانی که با یک نگاه رازهای اساطیری سرزمین دلشان را بر ملا می‌کنند... بهانه سرزمین‌هایی که آدمیان بی‌کلام به یکدیگر گره می‌خورند، بهانه آنجایی که مردمش سردخانه‌هایشان را با "صراحت" آذین بسته‌اند و حراج بازارشان "صداقت" است، نوروز بهانه است، بهانه بوده است و بهانه خواهد بود برای آنان که با چشم دل می‌بینند، بهانه آنجایی که هیچ موری به سلیمان کرنش نمی‌کند، و هیچ سروی سر به زیر ندارد و هیچ یاسی عطر یأس نمی‌دهد، بهانه آنجایی که قدر آدم را در ترازوی الفاظ متورم رقم نمی‌زنند، بهانه آنجایی که حساب آدم را از حساب جاری جدا می‌کنند، بهانه کوهی که تاوانی شیرین به تیغ شیشه‌ی فرهاد نداده باشد، بهانه بادیه‌ای که گام به گامش سبز لیلی باشد برای قیس، بهانه‌داری که هیچ منصوری را بر سر خود نبیند.

بهانه نان و شراب و عشق... مسیح!
بهانه عطر نماز و زن... محمد!

است، نوروز بهانه است برای ایرانی، بهانه رودی که ترانه‌خوان، دریا را می‌جوید، بهانه اطراق در سرزمین که مردمش را ملائک خدمت می‌کنند، بهانه فصلی که برای همیشه از آن عشق درومی شود، بهانه‌روزی که شبی منتظرش نیست، آری نوروز بهانه است، بهانه بوده است، بهانه خواهد بود... نوروز بهانه‌ای است برای فکرهای روشن، اندیشه‌های باز، بهانه سرزمینی که دخترانش ریشه در آب دارند، و پسرانش به نم بارانی سراز خاک در می‌آورند، بهانه دشتی که زنانش در حسرت اولین سوار تفنگ به دوش زندگیشان خاک بر باد نمی‌دهند، بهانه شهری که دختران حوا بر

... و در سراسر آنچه زندگی می‌نامیم، هر آنچه می‌نهیم یا او می‌ستانیم هیچ بهایی ندارند اما بهانه تا دلتان بخواهد!
بسیارند آمد و شده‌ایی که تنها به بهانه‌ای استوار می‌شوند، دلنگی‌ها و شادی‌ها، داشتن‌ها و نداشتن‌ها، مهربانی‌ها و تنفرها،... و حالا نوروز نیز بهانه می‌شود، بهانه‌ای برای آنان که روزی نور را جستجو می‌کنند، بهانه‌ای برای آنان که تولدی دوباره را در سر دارند، نوروز بهانه است، بهانه‌ای برای آنکه من و تو بدانیم شیشه‌ی زندگی را تنها به سندان عقل محک نمی‌زنند، و مهربانی حقیقت دارد، و زیبایی جاری است، و شدن بالاتر از بودن

گرچه نمی‌توان بر پرسش‌های از این دست در این مجال اندک پاسخ کافی داد اما چنانچه سرعت را آنچنان که پل ویریلیو می‌گوید خشونت و خشونت را دلیل از هم‌گسیختگی و بی‌نظمی در نظر بگیریم، خواهیم دید که دست‌اندرکاران و مسؤولیتی که در طول یک دهه در امور مربوط به ساختمان کتابخانه ملی فعال بوده‌اند و البته زحمت فراوان نیز کشیده‌اند، سرعت بسیار اندک در مرحله ماقبل انتقال و افتتاح (که آن هم قابل تحلیل و بررسی است) را به سرعتی بسیار زیاد و نامتوازن در مرحله انتقال و

افتتاح تبدیل کردند. سرعتی که آنچنان راه‌گشا نبود و خدمت و کارکردی بیشتر از افتتاح یک بنای ملی نداشت. واقعیت اینست که سرعت نامتوازن در ماه‌های پیش از انتقال و افتتاح سبب شد

سرعت بیش از اندازه در انجام بعضی از امور باعث شد که در حقیقت ساختمان کتابخانه ملی افتتاح شود اما کتابخانه ملی نه!

تا نتایج نه‌چندان مناسب آن از مراسم افتتاح تا مرحله استقرار بخش‌های گوناگون و شروع فعالیت آنها دیده شود. سرعت بیش از اندازه در انجام بعضی از امور باعث شد که در حقیقت ساختمان کتابخانه ملی افتتاح شود اما کتابخانه ملی نه! سرعت بسیار و ناهماهنگی که میان ابزار و نیروی انسانی و مراکز تصمیم‌گیری به وجود آمد سبب شد که مراسم افتتاحیه ساختمان کتابخانه ملی با تمام ویژگی‌های منحصر به فردی که دارد آنچنان که باید و شاید خبرساز نشد و رسانه‌های معتبر خارجی در بخش‌های فرهنگی خود به آن نپرداختند و این مراسم موجی را که حداقل باید در سطح خاورمیانه ایجاد می‌کرد نکرد! و همه اینها از تبعات سرعت است. از اینها گذشته، مساله‌ای که بیشتر حائز اهمیت است اینست که پس از افتتاح ساختمان جدید، بخش‌های گوناگون و از همه مهم‌تر بخش‌هایی که وظیفه اطلاع‌رسانی و ارائه خدمت داشتند و دارند به دلیل مهیا نبودن بعضی از امکانات و ابزار لازم، نتوانستند نقش و وظیفه خود را انجام دهند. دلایل و علل و نشانه‌های بسیار وجود دارد که نشان می‌دهد کتابخانه‌ی ملی در حال حاضر به مرزهای خدمت‌رسانی بهینه نزدیک نشده است و

با تمام تبلیغاتی که پیرامون ساختمان جدید و ویژگی‌های آن صورت گرفته است کماکان به دلیل سرعت زیاد در ورود به مرحله انتقال و افتتاح از ارائه خدماتی که یک پژوهشگر و محقق انتظار دارد بر نمی‌آید. بخش‌های گوناگون کتابخانه ملی هنوز نتوانسته‌اند خود را در ساختمان جدید پیدا کنند و سرعت باعث شده است که فرصت تطابق ذهنی و روحی که شرط اولیه پذیرش هرگونه تغییر و تحول است تا حدی از بین برود و به دنبال آن فرصت‌های بالقوه خدمت‌رسانی به فعل تبدیل نشود.

بهر روی ساختمان عظیم کتابخانه ملی افتتاح شده است و باید امید داشت که تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران امور، سرعت انجام کارها را بر اساس زمینه‌ها و امکانات موجود تنظیم کنند تا سرعت زمینه‌ای برای از هم‌گسیختگی و سکون نشود و فرصت‌ها از دست نرود و خدمتی که باید ارائه شود و از این مجموعه انتظار می‌رود گرفتار تأخر نشود.

در جاده‌ای که ناهمواری‌های بسیار دارد حتی با یک اتومبیل مدرن نیز برای سالم رسیدن به مقصد باید حداکثر سرعت و وضعیت جاده را در نظر گرفت و برای آنکه سرعت ابزاری شود در جهت اهداف ما، نباید فراموش کرد که اتومبیل مدرن، جاده مدرن و هموار می‌خواهد!

افتتاح و انتقال کتابخانه ملی به ساختمان جدید

سرعت

و فرصت خدمت‌رسانی!

سیدجلال حیدری نژاد^۱

خود را در گرو سرعت بیشتر می‌داند. اما آیا واقعاً این‌گونه است؟ آیا سرعت همیشه و همواره نشانه کامیابی است؟ و آیا سرعت برای کارآمدی بیشتر نباید مقید به قیدهای گوناگون شود؟ کدام سرعت راه‌گشاست و کدام سرعت به بسته‌گی و از هم گسیختگی و خشونت می‌رسد؟ واقعیت اینست که سرعت در مسائل عینی و آنچه در زندگی اجتماعی و فردی نیازمند ابزار مکانیکی است چنانچه هماهنگ و متعادل با سرعت ذهنی و آنچه متعلق به دنیای ابژکتیویست نباشد نه تنها ما را به آنچه می‌خواهیم نمی‌رساند بلکه همواره سدی و سنگی می‌شود در پیش پا و چه بسا با اشتباهات و نواقصی که در پی انجام‌کاری که با سرعت بیش از حد آن را در دست اجرا داریم پیش می‌آید، نتیجه‌کار باطل و زحمات و فرصت‌ها نیز به هدر می‌رود و از چنین سرعتی نه تنها هیچ پیشرفتی حاصل نمی‌شود چه بسا آدمی را گرفتار سکون نیز می‌کند! به لحاظ فیزیکی نیز هر چقدر انسان به سرعت نور که بالاترین سرعت شناخته شده در هستی است می‌رسد به سکون نزدیک‌تر می‌شود!

۲. افتتاح ساختمان کتابخانه ملی ایران در روز ۱۱ اسفند ماه ۱۳۸۳ مسأله‌ای نبود که از چشم‌اهالی فرهنگ و هنر و حتی سیاست نیز دور بماند. با افتتاح این ساختمان که می‌تواند نویدبخش حرکت‌های عمیق و فرهنگی و علمی در سطوح گوناگون پژوهش و تحقیق باشد ناخودآگاه انتظارات و توقعات دانش‌پژوهان و دست‌آوردان کتاب و همچنین فعالان در حوزه‌ی علم کتابداری و اطلاع‌رسانی افزایش پیدا کرده و خواهد کرد. اما «سرعت» چه تأثیری در این پروژه‌ی ملی از آغاز تاکنون داشته است؟ آیا سرعت خصوصاً در مرحله انتقال و افتتاح به خدمت‌رسانی این نهاد به جامعه فرهنگی کشور کمک کرده است یا برعکس؟

۱. پل ویریلیو^۲ متفکر فرانسوی در گفتگویی که با رامین جهان‌بگلو در جلد دوم کتاب نقد عقل مدرن دارد ضمن آنکه خود را یک «سرعت‌شناس» معرفی می‌کند، درباره سرعت و مفهوم آن در حوزه‌های گوناگون اندیشه اعم از فلسفه، فیزیک، سیاست، جامعه، تاریخ و... صحبت می‌کند و در جایی می‌گوید: «سرعت خشونت‌ست که مجازاتی برایش منظور نشده است» این گفته پل ویریلیو از جهاتی می‌تواند قابل قبول و از جهاتی نیز می‌تواند مورد نقد و چون و چرا قرار بگیرد. موضوع اینست که انسان دنیای مدرن با استفاده از سرعت قصد دارد تا سریع‌تر و زودتر به آنچه در ذهن دارد دست پیدا کند. و شاید نیز بی‌راه نباشد اگر بگوییم سرعت یکی از خصوصیات ذاتی جهان جدید است و بدین سبب است که انسان جدید در تمام شئون و ابعاد زندگی شخصی و اجتماعی و در حوزه‌های گوناگون اندیشه هر روز به دنبال سرعت بیشتر است، سرعت در ابزار تولید، سرعت در وسایل نقلیه، سرعت در ساخت و سازها، سرعت در حرکت‌های اجتماعی، سرعت در تحولات سیاسی، سرعت در انتقال اطلاعات،

سرعت باعث شده است که فرصت تطابق ذهنی و روحی که شرایط اولیه پذیرش هرگونه تغییر و تحول است تا حدی از بین برود و به دنبال آن فرصت‌های بالقوه خدمت‌رسانی به فعل تبدیل نشود.

سرعت در داد و ستدهای اقتصادی و نمونه‌های بی‌شمار دیگر، همه نشان‌دهنده آنست که سرعت جایگاه ویژه و ممتازی در دنیای جدید دارد و انسان جدید نیز کامیابی‌ها و پیروزی‌های

1. j_heidarynezhad@yahoo.com

2. paol virillio

آمریکا را شرح می‌دهد و برای دانش‌آموزان دوره‌های ابتدایی و دبیرستانی مناسب می‌باشد. - دایره‌المعارف مطالعات آمریکایی: تاریخ، فرهنگ و تجربه آمریکایی را برای دانش‌آموزان دوره دبیرستان و دانشجویان شرح می‌دهد.

بخش‌های گروlier آنلاین

گروlier آنلاین، برای دانش‌آموزان، دانشجویان، معلمان و کتابداران قابل استفاده است. استفاده از گروlier آنلاین، ساده است. تمامی صفحات گروlier، رنگی هستند و توریق آنها در محیط وب به سهولت، انجام می‌شود. با آوردن کلید واژه مربوط به جستجوی خود، قادر خواهید بود به مقالات موجود و مرتبط با موضوع موردنظر خود در این دایره‌المعارف دست پیدا کنید؛ افزون بر این، به واسطه وجود فرایوندها، به مطالب و مقالات مرتبط دیگر که در سایر منابع اینترنتی و وبسایت‌ها موجود است، راهنمایی می‌شوید. گروlier آنلاین محتوی ۵۸۳ هزار مقاله است که هر یک، استفاده‌کننده را جهت کسب اطلاعات بیشتر به منابع و مقالات مرتبط در سایر وبسایت‌ها منتقل می‌کنند. گروlier، شامل ۳۴ هزار کتابشناسی نیز می‌باشد که ۱۰۰ هزار استناد به آثار انفرادی را در بر می‌گیرد. در گروlier، دسترسی به مقالات مجلات و نشریات ادواری که با عناوین پژوهشی مهم ارتباط داشته باشند، امکان‌پذیر می‌باشد. این منبع مرجع

گروlier آنلاین، یک درگاه آموزشی است که دسترسی به حجم گسترده‌ای از اطلاعات را به صورت الکترونیکی فراهم می‌آورد. این منبع مرجع آنلاین، از هشت پایگاه اطلاعاتی تشکیل شده است که سه دایره‌المعارف مشهور، اساس آن را شکل می‌دهند: - کتاب جدید دانش. رویدادهای علمی جاری و مرجع، برای خوانندگان مبتدی و بالاتر

انتشارات گروlier، اولین ناشری بود که در سال ۱۹۸۵ دایره‌المعارف چاپی را در قالب چند رسانه‌ای بر روی دیسک فشرده روانه بازار نمود.

- دایره‌المعارف چند رسانه‌ای گروlier

- دایره‌المعارف آمریکانا: یک دایره‌المعارف در سطح جهانی و برای استفاده دانش‌آموزان دبیرستانی، دانشجویان و درجات بالاتر

علاوه بر این سه دایره‌المعارف، پنج پایگاه اطلاعاتی دیگر نیز در گروlier آنلاین، مورد استفاده قرار می‌گیرند:

- لانیووا انسیکلوپیدیا کامبر^۴: یک دایره‌المعارف کامل برای

دانشجویان و محققان اسپانیایی زبان

- کتاب جدید علوم عمومی: یک منبع مرجع در زمینه تازه‌های

علوم برای استفاده تمام سطح کاربران

- سرزمین‌ها و مردم: حاوی اطلاعات روزآمد درباره مردم

کشورها و نیز سرزمین‌شان می‌باشد که به زبان اسپانیایی و مناسب دانش‌آموزان دبیرستانی است.

- آمریکای زیبا: تاریخچه و رویدادهای جاری هر ایالت

grolier online
grolier Online
grolier online

دایرة المعارف آنلاین

گرولیر^۱

امیررضا اصنافی^۲

مقدمه

۵. قابلیت ذخیره و تکثیر حجم بسیار گسترده‌ای از اطلاعات
 ۶. قابلیت فرارسانه‌ای بودن مراجع چندرسانه‌ای و آنلای
 اما آگاهی کتابدار مرجع از وجود منابع مرجع چندرسانه‌ای و آنلای و چگونگی استفاده از آنها می‌تواند در پیشبرد خدمات مرجع در بخش مرجع کتابخانه‌ها مؤثر باشد. در این گزارش، با توجه به اهمیت منابع مرجع الکترونیکی و نقشی که این منابع در بازیابی سریع و دقیق اطلاعات دارند و توجه به این نکته که کتابدار مرجع باید فراتر از مجموع مرجع موجود در کتابخانه خود، اطلاعات داشته باشد، دایره‌المعارف آنلای گرولیر معرفی می‌شود. در آغاز، به اختصار دایره‌المعارف چند رسانه‌ای گرولیر، سپس دایره‌المعارف آنلای و اینترنتی گرولیر معرفی خواهد شد.
دایره‌المعارف چند رسانه‌ای گرولیر

انتشارات گرولیر، اولین ناشری بود که در سال ۱۹۸۵ دایره‌المعارف چاپی را در قالب چند رساله‌ای بر روی دیسک فشرده روانه بازار نمود. ویرایش ۱۹۹۷ دایره‌المعارف چند رسانه‌ای گرولیر، راه‌های مختلفی را برای دستیابی به متن دایره‌المعارف آمریکانا ۱۹۹۶، با بیش از ۴۵۰۰۰ مقاله، ۲۵ میلیون کلمه، ۱۲۰۰ طرح گرافیکی، ۳۰۰۰۰ اسناد کتابشناختی و قطعات صوتی (موسیقی، سخنرانی، صدای حیوانات و غیره) نمایه اینترنت گرولیر (که امکان اتصال به پایگاه‌های اطلاعاتی در وب جهان گستر را فراهم می‌کند) در اختیار کاربران قرار می‌دهد. این دایره‌المعارف، در فرایند کاوش، دستیابی سلسله مراتبی را به موضوعات فراهم می‌کند و امکان کاوش یک واژه مشخص با استفاده از منطق بولی نیز در این منبع مرجع، در اختیار کاربران می‌باشد.
دایره‌المعارف آنلای گرولیر

هدف نهایی از خدمات مرجع، کمک به مراجعه‌کننده جهت دستیابی به اطلاعات مورد نیاز اوست. در این میان، کتابدار مرجع، اغلب به منابعی که می‌تواند پاسخ مراجعه‌کننده را پیدا کند، رجوع می‌کند. منظور از منابع مرجع، به‌طور کلی منابع چاپی سنتی می‌باشند؛ اما با رشد فزاینده منابع دیداری و شنیداری و نیاز محققان به آنها این منابع از ابزارهای ضروری و مهم خدمات مرجع به حساب می‌آیند. با به‌کارگیری رایانه و روش‌های ذخیره‌سازی نوری، خدمات مرجع متحول شد که نمونه بارز آن را می‌توان در توسعه پایگاه‌های کتابشناختی، فهرست کتابخانه‌ها و غیره بر روی دیسک‌های فشرده مشاهده کرد. استفاده وسیع از اینترنت در سال‌های اخیر، در انتقال اطلاعات و اتصال شبکه‌های عظیم اطلاعاتی به یکدیگر، قابلیت عظیمی را به خدمات مرجع بخشیده است.

امروزه، بسیاری از اطلاعات علمی، فنی، تجاری و غیره وجود دارد که بدون دسترسی به اینترنت، استفاده از آنها ممکن نیست. اینترنت، به کتابدار مرجع این امکان را داده است که در پایگاه‌های اطلاعات مختلف و منابع مرجع آنلای به کاوش پردازد و اطلاعات مورد نیاز مراجعه‌کنندگان را بازیابی نماید. به‌کارگیری منابع مرجع چند رسانه‌ای و آنلای در بخش مرجع، مزایای عمده‌ای دارد که برخی از آنها عبارتند از:

۱. سرعت در بازیابی اطلاعات از طریق روش‌های پیشرفته کاوش
۲. کاهش زمان یادگیری
۳. روزآمد بودن اطلاعات منابع مرجع
۴. امکان ارتباط تعاملی میان کاربر و سیستم که منجر به مشارکت فعال کاربر در جستجو و در نتیجه، یادگیری مؤثر او می‌شود.

1. Grolier online encyclopedia

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی شهید چمران اهواز aasnafi@yahoo.com

انجمن مدرسان کتابداری و اطلاع رسانی هند^۱

فاطمه باقری^۲

کمیته‌ای اجرایی مشتمل بر هفده نفر متخصص اداره می‌گردد. اعضای این کمیته که با آرای مستقیم به مدت دو سال انتخاب می‌شوند در جلسات سالانه‌ای که انجمن برگزار می‌کند فعالیت‌های انجام شده را به اطلاع سایر اعضا می‌رساند. انجمن، علاوه بر پذیرش اعضا از میان مدرسان کتابداری، تعدادی عضو نیز از میان کارکنان ارشد کتابخانه‌ها، دانشجویان و سایر علاقه‌مندان به آموزش و پژوهش در زمینه کتابداری می‌پذیرد.

فعالیت‌ها:

مهم‌ترین فعالیت‌های انجمن مدرسان کتابداری هند تلاش در جهت رفع معضلات مربوط به آموزش کتابداری از طریق برگزاری همایش‌ها در سطح داخلی و خارجی بوده است. در زیر به چند نمونه از این گردهمایی‌ها اشاره می‌کنیم:

۱. روش‌های تدریس در آموزش کتابداری (مرکز مدارک پژوهش و آموزش، بنگلور: ۱۹-۲۱ دسامبر ۱۹۷۰)

در تاریخ ۱۹ دسامبر ۱۹۶۹ همایشی با شرکت مدرسان رشته کتابداری از چندین دانشگاه هند در محل مرکز مدارک پژوهش و آموزش در شهر بنگلور و به همت پی.ان. کاتولا برگزار گردید. پس از گفت‌وگوهای تخصصی، در این همایش تشکیل و تأسیس انجمن مدرسان کتابداری هند به عنوان سازمانی تخصصی در سطح ملی اعلام گردید.

اهداف:

عمده‌ترین اهداف این انجمن عبارت است از:

۱. ترویج و توسعه آموزش کتابداری در هند
۲. توسعه تحقیقات کتابداری و توسعه انتشارات تخصصی در قالب کتاب، نشریه و نظایر آن
۳. برگزاری همایش‌های علمی
۴. خدمات مشاوره‌ای در زمینه آموزش کتابداری
۵. توسعه و ارتقای آموزش‌های ضمن خدمت کتابداری برای مدرسان

۶. توسعه و ترویج خدمات رفاهی مدرسان کتابداری در سراسر هند این انجمن عمدتاً مسائل و مشکلات موجود در آموزش کتابداری هند را مورد بررسی و مطالعه قرار داده و از طریق سازماندهی و برگزاری همایش‌های ناحیه‌ای و ملی در این زمینه، نتایج تحقیقات انجام شده را اعلام می‌نماید. کلیه فعالیت‌های انجمن توسط

1. Indian Association of teachers of library and information science

۲. کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه آزاد

الکترونیکی، به ۷۵۰ مجله، پیوند دارد. یکی از بخش‌های مهم گرولیر آنلاین، نمایه اینترنتی آن است که شامل ۳۲۰ هزار پیوند به ۴۰ هزار وب‌سایت در وب جهانگستر می‌باشد. این منبع، شامل موارد زیر نیز می‌باشد:

- منابع برای تدریس
- منابع برای پژوهشگران مبتدی
- رویدادها و وقایع جاری
- بازی‌های آموزشی
- زندگینامه‌ها
- واژه‌نامه‌های مخصوص هر رده سنی
- پروژه‌ها و فعالیت‌ها

و مطالبی از این قبیل و فراتر از آن، که قابل استفاده برای تمام سطوح می‌باشند. وجود پایگاه‌های اطلاعاتی قدرتمند و سرشار از اطلاعات در گرولیر آنلاین، مدت زمان جستجو را تا حد قابل توجه و بسیار چشمگیری، کاهش داده است. استفاده از بخش‌های

تمامی صفحات گرولیر، رنگی هستند و تورق آنها در محیط وب به سهولت انجام می‌شود.

مختلف گرولیر آنلاین و مقالات تمام متن آن، مستلزم در اختیار گذاشتن یک شناسه کاربری و کلمه عبور می‌باشد. برای به دست آوردن شناسه کاربری و کلمه عبور، کافی است بر روی نشانه استفاده رایگان، کلیک کنید؛ آنگاه باید فرمی را که شامل نام، نام خانوادگی، نشانی، تحصیلات، پست الکترونیکی، شغل و پایگاه‌های اطلاعاتی مورد علاقه شماست، پر نمایید؛ پس از تأیید اطلاعات فرم، شناسه کاربری و کلمه عبور پس از ۲۴ ساعت به پست الکترونیکی شما ارسال خواهد شد و شما قادر خواهید بود از محتوای گرولیر آنلاین، استفاده نمائید.

ویژگی‌های گرولیر آنلاین برای دانش‌آموزان و دانشجویان

- قابلیت ناوبری صفحات و امکان استفاده از کلیدهای میانبر جهت سرعت بخشیدن به جستجو
- جداول گسترده و پیچیده به صورت ساده و خلاصه ذکر شده‌اند.
- تشویق افراد به انجام پژوهش‌های مشارکتی و خود-یادگیری به صورت فعال
- جستجو با وارد کردن یک کلمه یا تورق کردن موضوعی گرولیر آنلاین، امکان‌پذیر است

– چگونگی استناد کردن به مقالات و منابع در گرولیر آنلاین، ذکر شده است

– علاوه بر بیش از ۷۵۰۰ عکس و تصویر، ۱۹۰ نقشه از کشورهای مختلف، فیلم‌های ویدئویی، قطعات صوتی نیز در این دایره‌المعارف وجود دارند. شما می‌توانید به ۱۵۰ سرود ملی از کشورهای جهان گوش کنید

– ۱۱۴ هزار پیوند به وب‌سایت‌های مختلف، دائماً بررسی و روزآمد می‌شوند.

ویژگی‌های گرولیر آنلاین برای معلمان و کتابداران

– وجود یک مجله ماهانه از موضوعات جدید و روزآمد که به برنامه‌ریزی درسی و انجام پروژه‌ها کمک می‌کند. نام این مجله، برین جام ۷ می‌باشد.

– دستیابی به تازه‌ترین رویدادها که به صورت هفتگی روزآمد می‌شوند و پیوند به مقالات دایره‌المعارف‌ها از طریق پیوند خبرها امکان‌پذیر است.

– منابع اخبار روزانه، به منابع خبری آنلاین در وب جهانگستر پیوند دارد.

– بیش از ۱۵۰ موضوع پیشنهادی درباره انجام پروژه‌ها و پژوهش‌ها به همراه چندین واژه‌نامه در اختیار افراد می‌باشد.

– برای کتابداران، یک راهنما وجود دارد که به آنها کمک می‌کند که چگونه با استفاده از الگوها و وب‌سایت‌های مختلف، برای کتابخانه خود برنامه‌ریزی کنند.

– معلمان، می‌توانند از بازی‌های آموزشی و سؤالات مختلفی که در گرولیر وجود دارد، به راهنمایی دانش‌آموزان خود بپردازند و برای گرفتن آزمون از دانش‌آموزان، از این سؤالات، استفاده کنند.

– امروز روزی است... بخشی می‌باشد که شما می‌توانید در آن از وقایع تاریخی از ۴۰۰۰ هزار پیش از میلاد مسیح تاکنون مطلع شوید. حتی می‌توانید دریابید که مصادف با روز تولدتان چه رویدادهای تاریخی به وقوع پیوسته است.

– این دایره‌المعارف، بسیار حرفه‌ای و کاربرپسند، طراحی شده است.

– تهیه این دایره‌المعارف، به تمامی کتابخانه‌های آموزشگاهی، عمومی و دانشگاهی توصیه می‌شود.

– نشانی اینترنتی گرولیر آنلاین به قرار زیر است:

<http://auth.grolier.com>

5. Navigation
6. Shortcut Keys
7. Brain Jam

بخش ویژه افتتاح ساختمان جدید کتابخانه ملی ایران

را به نهادهای دانشگاهی، که یکی از سازمان‌های فعال ملی در امر آموزش در هند است، ارائه کرده است:

۱. تخصیص بودجه‌ای مستقل به امر تحقیقات کتابداری
۲. تأمین تسهیلات و امکانات بیشتر در امر آموزش کتابداری در مقطع لیسانس
۳. تأمین مدرسان تمام وقت برای گروه‌های کتابداری در دانشگاه‌های هند

۴. تغییر نام گروه‌های آموزشی کتابداری به علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی

در راستای اشاعه اطلاعات در زمینه آموزش کتابداری و انعکاس اخبار، رویدادها و مشکلات موجود اقدام به چاپ و انتشار مرتب منابع مطالعاتی مختلف نموده است که از آن جمله می‌توان به نشریات "ارتباطات انجمن مدرسان کتابداری و علوم اطلاع‌رسانی هند" که از سال ۱۹۸۱ چاپ و به صورت رایگان در میان اعضا توزیع می‌شود و "گزارش سالانه انجمن" که حاوی فعالیت‌های سال گذشته انجمن است، اشاره نمود.

از انتشارات دیگر این مؤسسه منابعی نظیر: شرح حال مدرسان کتابداری و اطلاع‌رسانی هند، تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی در هند: کتابشناسی دوره دکتری و کارشناسی ارشد فلسفه و پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و راهنمای مدارس کتابداری و اطلاع‌رسانی هند، می‌باشند.

این انجمن همچنین در سال ۱۹۹۷ اقدام به چاپ بیست و پنج مقاله ارائه شده در پانزدهمین همایش ملی خود با عنوان "پنجاه سال آموزش کتابداری در هند" نموده است. یکی از برنامه‌های انجمن تلاش در جهت ایجاد یک خط‌مشی ملی برای آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی در سطح کشور است. همچنین ایجاد

.....

این انجمن عمدتاً مسائل و مشکلات موجود در آموزش کتابداری هند را مورد بررسی و مطالعه قرار می‌دهد.

.....

مرکزی برای تهیه منابع و مدارک مورد نیاز برای آموزش کتابداری از دیگر فعالیت‌های آن است.

انجمن مدرسان کتابداری و اطلاع‌رسانی هند سالروز تولد "شیالی رامام ریتارانگاناتان" چهره شاخص جهانی و پدر کتابداری هند (دوازدهم اوت) را به منظور تشویق کتابداران به امر تحقیق و پژوهش به عنوان "روز کتابداری" نام نهاده است.

۲. برنامه‌های درسی آموزش کتابداری در مقطع کارشناسی (دانشگاه کارناتا، داروار: ۹-۱۱ مارس ۱۹۷۳)

۳. ارتباط آموزش علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی با تغییر نیازهای اطلاعاتی کشور (دانشگاه هند و بنارس، بنارس ۱۳-۱۸ مارس ۱۹۸۱)

۴. کاربرد مواد دیداری-شنیداری در آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی (لکهنو: ۹-۱۰ نوامبر ۱۹۸۶)

۵. آموزش کتابداری دانشگاه (دانشگاه گلبرگه، گلبرگه: ۲۱-۲۳ نوامبر ۱۹۸۸)

۶. اصلاح برنامه درسی علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی (دانشگاه سائو راشترا، راجکوت: ۱۴-۱۶ دسامبر ۱۹۸۹)

۷. پنجاه سال آموزش کتابداری در هند (دانشگاه میسور، میسور: ۲۷-۲۹ نوامبر ۱۹۹۷)

همایش‌های برگزار شده توسط انجمن همواره تأکید بر همکاری میان انجمن‌های مختلف فنی و تخصصی کتابداری در هند داشته است. این انجمن ضمن مطالعات و بررسی‌های کارشناسی در زمینه مسائل و مشکلات آموزش کتابداری، راهکارها و توصیه‌هایی

مطالعه و مخازن و حتی در طبقات پایین نزدیک سطح زمین در جبهه‌ی غرب، در پناه درختان خزان دار، جای خود را در ارتباط با روشنایی پیدا نموده‌اند.

و بالاخره در پایین‌ترین ترازها و کف دره که هنوز از خیابان جنوبی بالاتر است، توقف گاه اتومبیل‌ها و شماری فضاهای خدماتی نظیر باراندازها و خدمات وابسته مستقر گردیده‌اند. فضاهای پارکینگ‌ها به‌طور طبیعی از حاشیه بنا تهویه می‌شود و سیلابی نیز اگر از سکوهایی دور بنا که چون سدی در مقابل آن هستند عبور کند از پایین‌ترین سطح به جنوب هدایت می‌شود. اندام کلی بنا، ترکیبی بالارونده و دورشونده سیال و شناور در فضا را یافته است که با همه سویی که در شکل کلی دارد جهت به خصوصی را القانمی‌کند، به سمتی و به‌بیننده‌ای نظر ندارد، بلکه دید را به تدریج به بالاتر و دورتر و بالاخره به بی‌نهایت می‌کشد.

سکوهایی اطراف که یادآور باغ‌های کوه‌پایه‌ای این سرزمین هستند، ترکیب هر می‌بنا را تاکناره‌های زمین ادامه می‌دهند و همه محوطه و ساختمان را به صورت اندامی یکپارچه و یادواره گونه در می‌آورند و این یادواره‌ای نیست که با جدا شدن از محیط پیرامون بخواهد خود را نشان دهد - که چنین چیزی نداریم - بلکه با دوستی با محیط به این مرتبه می‌رسد. آنچه در همه یادواره‌ها هست تأثیر ذوق و سلیقه و آشنایی‌های مردم سرزمین است که از راه روحیه و سلیقه‌ی معمار در اندام بنا تعیین خود را می‌یابد.

آنچه از ذوق و سلیقه و ترجیحات مردم در معماری هر سرزمین نسبتاً ماندگار است. نور و آب و هواست که هم ساختمان‌های پیشینیان را شکل داده‌است و هم سلیقه‌های مردمان را نسبت به شکل‌ها و رنگ‌ها.

برای مثال با وجود اینکه در این سرزمین کاه‌گل و بام‌غلطان و رافتاده و تکنیک عایق رطوبت در مرحله نازلی است. باز بام افقی به دلیل آشنا بودن شکل و سنگینی آن دوام دارد و با سقف شیب‌دار و سبک با تردید برخورد می‌شود، در صورتی که مثلاً در سرزمین‌های مرطوب اروپا

همه این فضاها را غرق در نور می‌کنند. جستجوی نور، فضاهایی را در جوار فضاهای پیرامونی با سقف کوتاه به ارتفاع تا سه طبقه می‌رساند که یادآور تالارهای مرتفع معماری گذشته در ترکیب با شاه‌نشین‌های اطراف آن است.

بیشترین و دلچسب‌ترین نور از نورگیرهای سقفی و پیشانی‌ها، مشابه بازارها و تیمچه‌ها و مساجد گذشته تأمین می‌شود. روزه‌هایی که در نما به چشم می‌آیند محدود و کوچکند و بناهای مألوف و تک‌افتاده‌ای چون کاروانسراها، قلعه‌ها و ارگ‌ها را که شمارشان به خاطر بافت فشرده‌ی شهرها زیاد نیست تداومی می‌کند. مخازن هم جوار تالارهای مطالعه که به روشنی نیاز ندارند، به طرف جبهه‌ی غرب که پنجره‌های گسترده را بر نمی‌تابد کشیده شده‌اند.

مخازن بسته مرکزی که سنگین‌ترین فضاهای طرح هستند زیر این فضاها قرار می‌گیرند و مرکز ثقل بنا را پایین می‌آورند و برای احتراز از نور و سیلاب احتمالی از حاشیه‌ی بنا دور شده‌اند. سبک‌ترین عنصر طرح یعنی دفاتر ریاست و دفاتر خدمات اداری به بالاترین تراز ساختمان صعود نموده و برفراز این دفاتر،

آجر در معماری پیشینیان ما که به وجه حیرت‌آوری عظمت و تواضع در آن ترکیب شده است، چون پهلوانان مردم دوست داستان‌های ما جایگاه با اهمیتی دارد.

فضای نصب آنتن‌ها و بشقاب‌های مخابراتی در نظر گرفته است. فضاهای خدمات پشتیبانی و سایر فضاهای جنبی در حاشیه، و در سطوحی که از سطح زمین بالاتر است، در اطراف تالارهای

ساختمان کتابخانه ملی از آغاز تا پایان

ساختمان کتابخانه ملی از آغاز تا پایان^۱

از کجا آغاز شد؟

و انطباق آن با نیازهای نوین روز و اهداف جمهوری اسلامی ایران ضروری پیدا نمود.

با نظر کارشناسان کتابخانه ملی، اصلاح برنامه در سال ۱۳۷۰ به انجام رسید و زیربنای فضاهای ناخالص طرح در حدود ۱۲۸۰۰۰۰ مترمربع تعیین و تصویب گردید. در ۱۳۷۳ تصمیم گرفته شد که زیربنای کتابخانه ملی به حدود ۹۷۰۰۰ مترمربع کاهش یابد. در این راه تلاش شد تا ظرفیت مخازن و منابع کتابخانه، حتی المقدور کاهش نیابد، نتیجتاً در برنامه مصوب نهایی، مجموعه‌ی مخازن کتاب‌ها در شرایط عادی می‌تواند، تا حدود ۴ میلیون جلد و در صورتی که از نظام قفسه‌بندی فشرده و یاربات استفاده گردد تا ۷ میلیون جلد کتاب، نشریات ادواری و دیگر منابع را در خود

برنامه‌ی اولیه‌ی کالبد ساختمان جدید کتابخانه‌ی ملی در سال ۱۳۵۵ توسط کمیته‌ای مرکب از کارشناسان متخصص کتابخانه‌های ملی تدوین شد. بر مبنای این برنامه و در سال ۱۳۵۷ برای تهیه‌ی طرح کتابخانه مسابقه‌ای بین‌المللی برگزار شد، نزدیک به ۶۰۰ طرح تحویل دفتر مرکزی کتابخانه گردید. در مرحله‌ی اول ۸۲ طرح از میان طرح‌ها انتخاب شد و در مراحل بعد ۱۳ طرح به‌عنوان طرح‌های برگزیده قلمداد شدند. از میان آنها طرح VON GERKEN از شرکت MARC AND PARTNERS جمهوری فدرال آلمان به‌عنوان برنده‌ی اول انتخاب گردید. در ۱۳۶۹ که اجرای این طرح مجدداً در دستور کار قرار گرفت. با توجه به گذشت ۱۵ سال از تدوین برنامه‌ی اولیه‌ی طرح، بازبینی

جای دهد. به موازات انجام مطالعات لازم برای تدوین برنامه و تهیه‌ی طرح، مطالعات گسترده‌ای برای انتخاب زمین مناسب جهت احداث کتابخانه آغاز شد و نهایتاً محل اجرای طرح در زمینی به وسعت ۶۲۰۰۰ مترمربع و در اراضی عباس‌آباد تثبیت گردید.

فکرها و فضاها

فضاهایی که مورد مراجعه مردمان است به‌طور طبیعی در طبقه‌ی هم‌تراز میدان و یک طبقه زیر و یک طبقه روی آن قرار دارند و چون شاخه‌های درخت یا درختانی در زیر نور درهم بافته شده‌اند.

نورافق از روزنه‌های حاشیه‌ی فضاها و نور خط‌الرأسی از نورگیرهای سقفی و نورپیشانی از پنجره‌های اسپری،

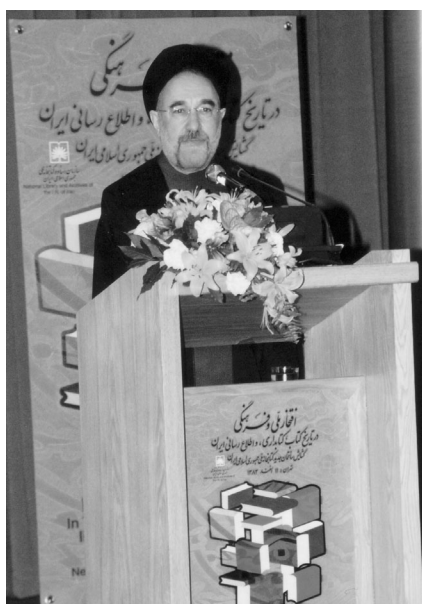
(۱) برگرفته از مصاحبه با مهندس میرحیدر، فصلنامه‌ی کتاب، شماره‌ی ۵۷ (بهار ۱۳۸۳)

با حضور رئیس جمهور افتتاح شد

ساختمان جدید کتابخانه ملی ایران

دست طبع و نشر می سپارد کتاب تمام است. اما کتاب دیگری هم داریم که کتاب ناتمام است و آن کتاب عمر آدمی است که ما با هر لحظه‌ای اندیشیدن، احساس کردن و عمل کردن، سطری و جمله‌ای و کلمه‌ای در کتاب ناتمام زندگی خویش اضافه می‌کنیم. رئیس جمهور در خاتمه افزود: کتابخانه جایی است که می‌توان از دل معارف گذشته چراغی برای راه آینده جست و باید آن را همچون معابد مقدس و عزیز بدانیم. در کتابخانه است

ساختمان جدید سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران در روز سه‌شنبه، یازدهم اسفند ماه ۸۳، با حضور سیدمحمدخاتمی رئیس جمهور، سیدکاظم موسوی بجنوردی رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی، و جمعی از شخصیت‌های علمی و فرهنگی داخلی و خارجی افتتاح شد.

در این مراسم سیدمحمدخاتمی رئیس جمهور ضمن اظهار این مطلب که هر جا اندیشه است تمدن و باروری تمدن نیز

سیدمحمدخاتمی: آنجا که اندیشه سوزی است، تمدن سوزی نیز وجود دارد.

هست و آنجا که اندیشه سوزی است تمدن سوزی نیز وجود دارد گفت:

رونق اندیشه باعث پویایی زندگی، پیشرفت و ایجاد تمدن است و کتاب مظهر اندیشه است.

وی ضمن ابراز خرسندی از افتتاح ساختمان جدید کتابخانه ملی افزود: روزی که کار این ساختمان شروع شد تعداد عناوین کتابی که نشر می‌یافت از ده هزار عنوان تجاوز نمی‌کرد و امروز به یاری خدا از مرز سی هزار عنوان هم گذشته است. گرچه همیشه نمی‌توان کمیت را ملاک و معیار ارزیابی واقعیت اندیشه و رواج آن در جامعه دانست اما به هر حال کمیت هم مهم است.

رئیس جمهور در ادامه ضمن آنکه کتاب را به دو نوع تمام و ناتمام تقسیم کرد و گفت: کتابی را که نویسنده‌ای می‌نویسد و به

آجر با قطعات یکسان در سطوح وسیع، یا به صورت ساده و یا با تزئینی که از طرز چیدن آن حاصل می شود به کار گرفته شده است و همچنین قطعات آجر با قالب ها و شکل های مختلف با هم ترکیب شده اند. اصولاً معماری ایرانی به خصوص پس از اسلام را معماری مزین دانسته اند. در این معماری، پیروی تزئین از ساختار بنا اصل نیست بلکه ساختار بنا آن است که فنون زمان اجازه می دهد و معمار ایرانی بیان آن را الزامی نمی داند و آن را پایه ای برای تزئین تلقی می کند. گاه لازم می داند برای خوش آیند بیننده و حظ بصراو، و باز در جهت تواضع

.....

مجموعه مخازن کتابها در شرایط عادی می تواند تا حدود ۴ میلیون جلد و در صورتی که از نظام قفسه بندی فشرده و یا ربات استفاده گردد تا ۷ میلیون جلد کتاب را در خود جا می دهد.

.....

معماری این ساختار با شکل های دیگر پوشیده شود. مقرنس های ایوان ها و دیوارهای اسپری بالا که بالا خره در زیر قطعات کوچک کاشی غرق می شوند نمونه این تمایل است که بعضی به دفاع و تحسین از آن برخاسته اند ولی بعضی دیگر این را ضعف معماری ایران دانسته اند و حتی آن را از رده های معماری بیرون رانده اند.

در مورد طرح کتابخانه ملی، به خصوص برای تأکید بر وزن و سنگینی موضوع طرح و خلوص معماری آن تزئین و ایجاد نقش و نگار در ساختار خارجی و نمای آن، به صورت آجرچینی ساده و ایجاد نقش با آجر و حفظ خلوص معماری کتابخانه آشکار شده است.

- خصوصیات ذاتی طرح کتابخانه ملی عبارتند از:
- تحولات آینده در فناوری و وظایف و عملکرد کتابخانه و ضرورت انعطاف پذیری طرح.
  - دسترسی ها و روابط داخلی و کارکردهای کتابخانه ملی، و نیز ملاحظات متعددی چون:
  - ملاحظات سازه ویژه ای کتابخانه ملی و موضوع زلزله،
  - ملاحظات توسعه ای پایدار و صرفه جویی در انرژی،
  - ملاحظات نورگیری فضاها،
  - ملاحظات تأسیساتی طرح کتابخانه ملی.
  - ملاحظات هوشمندی بنا به ارتباطات ملی و بین المللی.

که تکنیک عایق کردن رطوبت برای سقف مسطح پیشرفته است، هنوز سقف شیب دار به خاطر جای داشتن در اذهان معمار و مردمان سرزمین در ساختمان های امروزی ظاهر می شوند که نمونه ای از آن ساختمان جدید کتابخانه ملی انگلیس است.

کیفیت نور سرزمین ها در شکل دادن به سلیقه ها در مورد رنگ نیز تأثیر قطعی دارد و این از ترکیب رنگ در نمای بناها تا رنگ پوشش مردمان دیده می شود. سطوح بزرگ با رنگ های تند و چشم گیر در زیر آفتاب سرزمین ما به دل نمی نشیند. در حالی که در سرزمین های ابری و بارانی با کیفیت دیگر نور، این مسئله کاملاً برعکس است. رنگ مسلط در واحدهای کویری سرزمین ها رنگ خاک، گاه گل یا آجر است و گاه در ترکیب با سطوح کاشی، عمدتاً در طیف های گوناگون آبی از آسمانی تا فیروزه ای.

آجر در معماری پیشینیان ماکه به وجه حیرت آوری عظمت و تواضع در آن ترکیب شده است. چون پهلوانان مردم دوست

داستان های ما جایگاه با اهمیتی دارد. کوچکی ابعاد آجر که می توان با یک دست آن را بلند کرد و با دست دیگر ملات ریخت، در ترکیب با عظمت بنا این احساس را القاء می کند که این عظمت ساخته ای انسان هایی مثل بقیه ای انسان ها و مثل خودماست و فقط صبر و ایمان سازنده این عظمت و زیبایی را به وجود آورده است.

آجر که ماده ای اصلی آن خاک است از مصالحی است که فراوانی نسبی زیادی در طبیعت دارد و سهم اصلی ما از این مصالح نسبتاً زیاد است. لذا استفاده از آجر در احداث بنا از نظر توسعه ای پایدار و صرفه جویی در مصالح و انرژی بسیار مطلوب است.

شرایط عضویت در کتابخانه ملی ایران

۶. مدت اعتبار:

کارت‌های عضویت برای افراد حقیقی به مدت دو سال و برای عضویت حقوقی با توجه به مدت پروژه معتبر است.

یادآوری: استفاده از منابع کتابخانه ملی با ارائه کارت عضویت معتبر، فقط در سالن‌های مطالعه مربوطه مقدور می‌باشد و کتابخانه ملی از امانت دادن منابع به خارج از کتابخانه معذور است.

مدارک عضویت

الف. عضویت حقیقی:

۱. یک قطعه عکس ۳×۴ رنگی یک قطعه.
۲. ارائه کارت شناسایی معتبر (شناسنامه، گواهینامه رانندگی، کارت ملی، گذرنامه).
۳. یک برگ کپی از کارت شناسایی
۴. کپی کارت دانشجویی برای دانشجویان یا کپی مدرکی دال بر فارغ‌التحصیل بودن از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی.
۵. ارائه معرفی‌نامه برای کارکنان و کارمندان از سازمان مربوطه.

ب. عضویت حقوقی:

۱. ارائه معرفی‌نامه از سازمان یا مؤسسه مربوطه.
۲. ارائه کارت شناسایی معتبر فرد یا افراد معرفی شده.

کتابخانه ملی ایران در راستای وظایف قانونی خود با توجه به شرایط زیر آماده ارائه خدمات اطلاع‌رسانی مطلوب به همه اقشار جامعه می‌باشد:

دریافت و تکمیل فرم تقاضای عضویت با هماهنگی واحد عضویت.

۲. ارائه مدارک عضویت.

۳. تحصیلات:

دانشجویان، فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها یا معادل تحصیلات حوزوی.

تبصره: محققان، پژوهشگران و نویسندگان بدون در نظر گرفتن شرایط تحصیلی می‌توانند تقاضای عضویت نمایند.

۴. سن:

حداقل سن متقاضی ۱۸ سال است.

تبصره: شرایط عضویت برای کودکان و نوجوانان پس از راه‌اندازی کتابخانه کودکان و نوجوانان اعلام خواهد شد.

۵. عضویت حقوقی:

سازمان‌ها، نهادها، مؤسسات علمی، آموزشی و فرهنگی برای انجام پروژه‌ها و تحقیقات خود می‌توانند با شرایط زیر از منابع کتابخانه ملی استفاده نمایند:

– معرفی‌نامه معتبر برای فرد یا افراد گروه تحقیق و پژوهش با تعیین مدت و موضوع تحقیق.

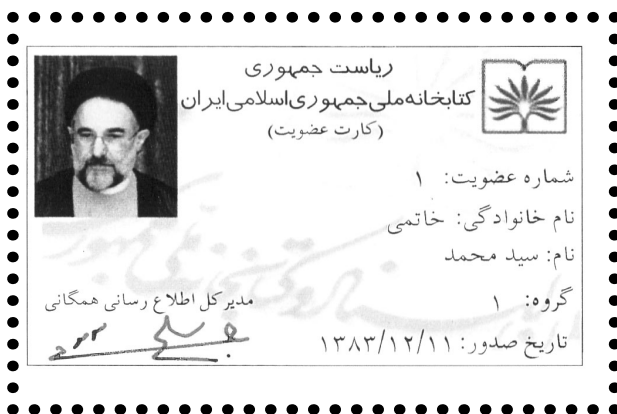
– برای فرد یا افراد گروه پژوهش کارت عضویت موقت صادر می‌شود.

– در صورت نیاز به استفاده از امکانات و خدمات خاص با هماهنگی و مدیریت اطلاع‌رسانی همگانی، هزینه‌های مربوطه محاسبه خواهد شد.

سیدمحمد خاتمی اولین عضو کتابخانه ملی در ساختمان جدید

در روز افتتاح ساختمان جدید کتابخانه ملی ایران، بخش عضویت کتابخانه نیز اولین عضو خود مشخص کرد. سیدمحمد خاتمی اولین کسی بود که کارت عضویت کتابخانه به نام او صادر شد.

که می‌آموزیم دوست بداریم، زیبایی و کمال و جمال مطلق را پرستیم و صلح جو و عدالت طلب باشیم. کتابخانه تنها خانه‌ی کتاب نیست، بلکه پناهگاه مطمئن همه آزادخواهان و قهرمانان نیز هست.

در این مراسم همچنین مهندس عبدالعلی زاده وزیر مسکن و شهرسازی به ارایه گزارش پیرامون مراحل ساخت ساختمان جدید پرداخت و در ادامه سیدکاظم موسوی بجنوردی رئیس سازمان اسناد و کتابخانه‌ی ملی ایران ضمن اشاره به اهمیت بنای جدید کتابخانه گفت:

در جهان امروز که فاصله زمانی و معنوی هر روز کمتر می‌شود ایجاد یک مرکز بزرگ کتابخانه‌ای در شهرهای بزرگ جهان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

وی در ادامه افزود: افتتاح کتابخانه ملی در سرزمینی که خود از بیناگذاران فرهنگ و تمدن در جهان به حساب می‌آید، موجب فخر و مباهات مردم این سرزمین است.

رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی همچنین گفت: کتاب به مفهوم عام از دوران باستانی عالی‌ترین وسیله ضبط باورها و دستاوردهای بشر بوده و امروزه در عصر انقلاب ارتباطات هنوز جایگاه خود را از دست نداده است.

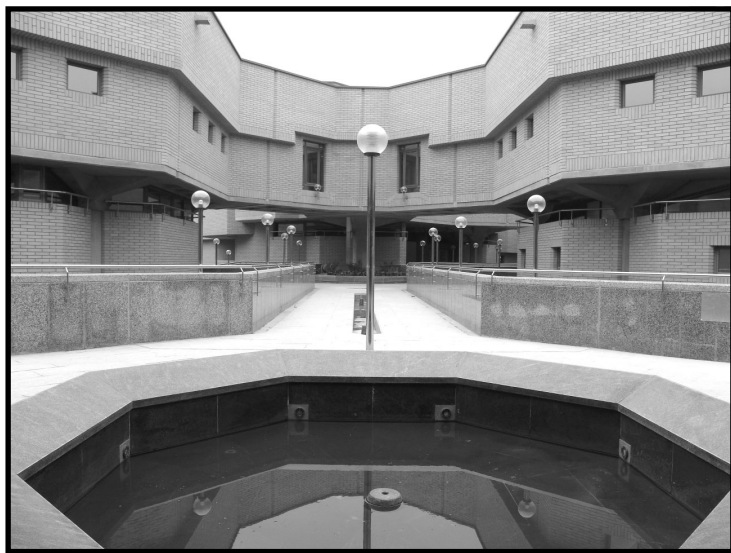
حجم آثار مکتوب در هر تمدن معیار ارزیابی دستاوردهای تمدن به حساب می‌آید و تمدن عظیم ایران که نقش اساسی در شکوفایی و رشد تمدن اسلامی داشته است امروز به افتتاح چنین بنای باشکوهی به خود می‌بالد.

در حاشیه مراسم افتتاحیه:

- رأس ساعت ۹ صبح سیدمحمدخاتمی رئیس جمهور، وارد سالن برگزاری مراسم شد و برنامه‌های مراسم افتتاحیه آغاز گردید.
- می‌گویند تعدادی از وزراء رئیس جمهور که برخلاف ایشان سرساعت خودشان را به محل برگزاری مراسم نرسانده بودند برای نشستن در سالن اصلی با مشکل مواجه شدند.
- با اینکه فرهاد فخرالدینی فرصت بسیار کمی برای ساختن موسیقی دو سرود دانش و کتاب داشت اما بخش موسیقی مراسم تنها بخشی بود که همه حاضرین از آن لذت بردند.
- حضور افراد غیرمتخصص در رشته‌ی کتابداری و عدم حضور برخی از متخصصان این رشته در مراسم افتتاحیه باعث تعجب برخی شده بود.
- تنی چند از کارکنان کتابخانه ملی که ماه‌ها بود در ساختمان جدید مشغول فعالیت بودند، گله‌مند بودند که چرا برای راهنمایی مدعوین از آنها استفاده نشده و از افرادی استفاده شده که خودشان هیچ شناختی نسبت به ساختمان نداشتند!

گزارش تخصصی از روز افتتاحیه

عکس از:
حمید رضا شیر صفی

دکتر عباس حری

البته نقش و رسالت یک ارگان چندان تابع مکان نیست، زیرا ابتدا وظایفی را برای یک سازمان تعریف می‌کنند و سپس برای تحقق و اجرای وظایف پیش‌بینی شده مکانی درخور آنچه باید انجام دهد فراهم می‌آورند. آنچه مطرح می‌کنید بیشتر تحت تأثیر انتقال کتابخانه ملی به ساختمان جدید است که طبعاً پرسش‌های نهفته را در این تحول و تغییر آشکار کرده است. بنده هم سعی می‌کنم ساختمان جدید را از منظری که بی‌ارتباط با رسالت کتابخانه نیست مورد اشاره قرار دهم. حتماً استحضار دارید که کتابخانه ملی سال‌ها در چندین ساختمان که فاصله‌هایشان نیز چندان کم نبود استقرار داشت و تنها راهی که برای حل مسئله‌ی پراکندگی به نظر می‌رسید این بود که وظایف همگون را در ساختمانی واحد جای دهند که از این طریق خسارت پراکندگی و گسستگی

متأسفانه کتابخانه ملی تاکنون در انجام رسالت‌های برون‌سازمانی و ملی خود، به جز مواردی، آن هم در حد نسبی - چندان کامیاب نبوده است.

کاهش باید. اما از آن جایی که عناصر هر کتابخانه پیوندی تنگاتنگ با یکدیگر دارند و عملکرد یکی بر دیگری تأثیر می‌گذارد، عناصر و واحدهای این سیستم باید نه تنها از فعالیت‌های یکدیگر مطلع باشند، بلکه باید به داد و ستد فکری و اتخاذ تصمیم‌های مشترک نیز بپردازند. از جمله آثاری که انتقال به محل جدید می‌تواند داشته باشد این است که بهانه گسستگی و پراکندگی واحدها به ظاهر منتفی شده است. بسیاری از آنچه به صورت موقت نگهداری می‌شد و منابعی که تا انتقال به محل جدید در بسته‌بندی‌ها و انبارها نگهداری می‌گردید و عملاً دستیاب نبود، در اینجا نقش و جایگاه واقعی خود را به دست خواهند آورد، و به تبع آن انتظار مخاطبان نیز افزایش خواهد یافت و توقع دارند کارها روال عادی خود را بیابند. البته این توقع برای ایام بحران انتقال بی‌انصافی است، زیرا باید مدتی بگذرد تا همه چیز در

جای واقعی خود قرار گیرد، آن‌گاه انتظارات و توقعات مورد توجه واقع شود و احتمالاً تحقق عملی پیدا کند.

اما در اینجا، من می‌خواهم از همان توقعات و انتظارات صحبت کنم و بگویم که کتابخانه ملی باید رویارویی با این انتظارات را جدی بگیرد. این انتظارات همان است که از کتابخانه ملی، به طور اعم و طبق تعریف، و نیز از کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، به طور اخص و طبق قانون اساسنامه مصوب آن، می‌رود.

نقش اساسی کتابخانه ملی - هم به معنای اعم و هم اخص - نقش راهبردی و رهنمودی در مقیاس ملی است. گره‌گشایی از امور کتابخانه‌های کشور، صرف‌نظر از نوع آنها؛ تدوین سیاست‌های کلان برای نظام کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی کشور؛ ارائه مشاوره‌های تخصصی در کلیه عرصه‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی؛ تلاش برای دریافت، حفظ، ساماندهی، و نگهداری و حفاظت از میراث مکتوب و مضبوط و نیز اطلاعات و یافته‌های مرتبط با میراث غیرمکتوب؛ کسب آگاهی مستمر از آنچه در واحدهای مربوط می‌گذرد و تدوین برنامه‌هایی برای روزآمد نگه داشتن آنها؛ و موارد فراوان دیگر جزء وظایف کتابخانه‌ی ملی است.

کلیه فعالیت‌هایی که در درون سازمان کتابخانه ملی صورت می‌گیرد، در واقع، در جهت تحقق آرمان‌ها و اجرای وظایفی است که ناظر بر بیرون سازمان است. به همین دلیل عملکرد درون سازمانی کتابخانه ملی را باید

نقش‌ها و وظایف کتابخانه ملی پس از افتتاح ساختمان جدید

سردبیر:

رسیدن به پاسخ پرسش‌های بالا و پرسش‌های مشابهی که قطعاً در ذهن باریک‌بینان و آنانی که آخرین ترند وجود دارد با طرح یک پرسش به سراغ اساتید و پیشکسوتان حرفه کتابداری و اطلاع‌رسانی و تنی چند از مدیران کتابخانه‌ی ملی ایران رفتیم و نظر آنان را جویا شدیم.

موضوع واحدی که اساتید و کارشناسان این حرفه از نظرگاه‌های متفاوت درباره آن نوشته‌اند از آن جهت حائز اهمیت است که در ماه‌های آغازین شروع به کار ساختمان جدید کتابخانه ملی، مدیران و مسئولان این سازمان با نظرات و دیدگاه‌های اساتید و کارشناسان آشنا شده و چنانچه در ایفای نقش و برآورده کردن انتظارات نواقص و کمبودهایی وجود دارد می‌توانند از همین ابتدا در رفع و حل آن بکوشند. موضوع مطرح شده عبارت است از:

کتابخانه ملی هر کشوری، مرکزیت و اهمیت ویژه‌ای میان جامعه‌ی کتابداران آن کشور دارد و همواره به عنوان نهادی که در زمینه‌های گوناگون علم کتابداری می‌تواند نقش مرجع را بازی کند شناخته شده است، به نظر شما آیا نقش و وظیفه کتابخانه ملی پس از افتتاح ساختمان جدید بیشتر خواهد شد؛ و آیا افتتاح مجموعه جدید که ویژگی‌های خاصی نیز دارد در افزایش نقش کتابخانه‌ی ملی و آنچه از آن انتظار می‌رود تأثیر دارد یا خیر؛ لطفاً در صورت مثبت یا منفی بودن پاسخ، دلایل خود را ذکر بفرمایید.

با تشکر از اساتید و مدیرانی که در تهیه این گزارش ما را یاری کردند.

بیش از یک دهه زمان لازم بود تا بنای عظیم کتابخانه ملی ایران به سرانجام برسد و چشمان اهالی هنر و فرهنگ و حتی سیاست به تنها منبع و مرجعی که وظایف و نقش‌های یگانه‌ای در عرصه کتاب و علم کتابداری دارد روشن شود! گرچه از تمامی آنچه می‌بایست به سرانجام برسد هنوز ۴۰٪ دیگر باقی مانده که وعده انجام آن را داده‌اند، اما با برگزاری مراسم افتتاح ساختمان جدید کتابخانه ملی در روز سه‌شنبه ۱۱ اسفند ماه ۱۳۸۳ و حضور سیدمحمد خاتمی رئیس‌جمهور و دیگر اساتید و دست‌اندرکاران این حرفه، آنچه در ذهن مشتاقان به کتاب و پژوهشگران و محققان می‌نشیند اینست که پس از این کتابخانه ملی خواهد توانست و البته باید که بتواند بیش از گذشته به ارائه خدمات و آنچه برعهده او گذاشته‌اند بپردازد و برخلاف سابق که تمامی نواقص و ناکارآمدی‌ها و... را ناشی از عدم تمرکز بخش‌های گوناگون و نبودن فضای مناسب و امکانات می‌دانستند، پس از این در ارائه خدمت به فعالان عرصه پژوهش و تحقیق و نقشی که رسماً و عرفاً جامعه‌ی کتابداران ایران به عهده دارد بسیار کارآمدتر و مؤثرتر از گذشته ظاهر شود. اینکه انتظارات از کتابخانه ملی افزایش پیدا می‌کند، اینکه دانشجویان، اساتید، محققان و پژوهشگران خدمت بیشتری را از این کتابخانه طلب می‌کنند و مسائلی از این قبیل بسیار بدیهی‌ست اما پرسش اینست که آیا تنها با افتتاح یک بنا که آن را متصف به صفت هوشمند نیز می‌کنند تمامی گرفتاری‌ها و مشکلات حل خواهد شد؟ آیا صرفاً با ایجاد یک ساختمان (حالا هر چقدر هم مجهز به ابزار و لوازم مدرن باشد) ثمره فعالیت یک نهاد فرهنگی که قطعاً بیشتر کیفی خواهد بود تا کمی، تغییر می‌کند؟ برای

کامران فانی

ندارد. دوم مجموعه کاملی از نسخ خطی فارسی (چه به صورت اصل نسخه یا صورت‌های دیگر) و در کنار آن مجموعه نسخ خطی و چاپی عربی که به نحوی با ایران اسلامی مرتبطاند. سوم مجموعه کامل تمام کتاب‌هایی که در سراسر دنیا به هر زبانی راجع به ایران منتشر شده‌اند.

وظایف کتابخانه ملی و اهدافی که در تحققش باید بکوشد کاملاً روشن‌اند. بارها و بارها گفته شده ولی هرگز به درستی در انجامش نکوشیده‌ایم.

چهارم مجموعه‌ی سنجیده‌ای از معارف بشری اقوام و ملل و فرهنگ‌های مختلف جهان که نمایانگر دیدی گشوده به دنیای مدرن باشد. سرانجام پیشبرد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی نوین با استفاده از فناوری‌های جدید.

در تحقق این هدف‌ها دو عامل نقش اساسی دارند: امکانات مالی و نیروی انسانی. اجرای برنامه‌ای مستمر برای گسترش و تکمیل مجموعه‌ی کتابخانه و سازماندهی آن به یاری فناوری و اطلاع‌رسانی نیاز به بودجه‌ای درخور دارد که از عهده بودجه لغزان و شناور فعلی بر نمی‌آید. ولی از آن مهم‌تر نقش نیروی انسانی است، با دانش و تجربه لازم که نقطه ضعف اصلی کتابخانه است و اینک باید ناتوانی خود را در جلب و جذب نیروی انسانی کارآمد جبران کند. آرزوها و آرمان‌های دوردست اگر چه بذر امید در دل می‌کارد، ولی چه بسا نومیدی هم به بار می‌آورد. آینده‌ی کتابخانه ملی ایران در گرو چالش این امید و نومیدی است.

روز افتتاح کتابخانه ملی نگاهم که به بنای معظم آن افتاد ناخودآگاه چشم به گذشته دوختم و از خودم پرسیدم کتابخانه ملی چگونه به اینجا رسید؟ چه راه درازی پیموده است! تأسیس آن به یک معنی با شروع آشنایی ما با یکی از مظاهر تمدن غرب آغاز شد، با مدرسه دارالفنون که قرار بود دریچه‌ای باشد گشوده به سوی تجدد و مدرنیته، دریچه‌ای که دیری نگذشت آنقدر بسته شد که جز کورسویی از آن نمی‌تایید. تأسیس رسمی آن نزدیک به ۸۰ سال پیش در ساختمانی کوچک اما دل‌انگیز و چشم‌نواز امید تازه‌ای در دل‌ها برانگیخت: کتابخانه ملی باید هم گنجینه‌دار میراث غنی گذشته باشد و هم پاسدار فرهنگ مدرن و هم حامی علم کتابداری نوین. اما رکود و رخوت گذشته همچنان حکمفرما بود و کاری از پیش نمی‌رفت. ۳۰ سال پیش گروهی کتابدار شیفته با اشتیاقی سوزان به فکر تأسیس کتابخانه جدید ملی افتادند. مقدمات کار فراهم شده بود که انقلاب فرا رسید و آن طرح هم ناکام ماند. ۲۰ سال بعد آن طرح ناکام مانده‌ی به بوته‌ی فراموشی افتاده، دوباره جان گرفت و به پا خاست که امروزه شاهد تحقق آنیم. اینک گام نخست را برداشته‌ایم: بنایی جدید و مدرن که صرفاً برای کتابخانه ساخته شده است و عملاً یکی از امکانات برپایی یک کتابخانه ملی واقعی را فراهم آورده است. و طبعاً توقعات

اطلاع‌رسانی نیاز به بودجه‌ای درخور دارد که از عهده بودجه لغزان و شناور فعلی بر نمی‌آید ولی از آن مهم‌تر نقش نیروی انسانی است.

بسیاری را برانگیخته است. چه انتظاری از آن باید داشت؟ وظایف کتابخانه ملی و اهدافی که در تحققش باید بکوشد کاملاً روشن‌اند. بارها و بارها گفته شده ولی هرگز به درستی در انجامش نکوشیده‌ایم. در کتابخانه ملی ایران نخست باید مجموعه کاملی از تمام کتاب‌های به زبان فارسی فراهم آورد، مجموعه کاملی از تمام کتاب‌های فارسی که در سراسر دنیا چاپ و منتشر شده‌اند. مجموعه فعلی کتابخانه بی‌اغراق هنوز نیمی از آنها را

با آثار بیرونی، ملی، و کشوری آن سنجید. زیرا کتابخانه ملی با انواع دیگر کتابخانه‌ها تفاوتی ماهوی دارد.

متأسفانه، کتابخانه ملی تاکنون در انجام رسالت‌های بیرون سازمانی و ملی خود - به جز مواردی، آن هم در حد نسبی - چندان کامیاب نبوده است، و عادت به رفتار درون سازمانی طی سالیان متمادی سبب شده است که در رویارویی با وظایف ملی دچار لنگش و سرگردانی باشد. چنین رویکردی، نظام بیرون سازمان را نیز چنین عادت داده است - یا براساس عملکرد درون سازمانی کتابخانه به این داوری رسیده است - که کار کتابخانه ملی همان است که انجام می‌دهد و بیش از آن نباید متوقع بود. این تلقی دوگانه، سازمان از یک سو و محیط بیرونی سازمان از سوی دیگر، سبب شده است که به جز افراد فهیم در عرصه‌ی تصمیم‌گیری، درک درستی از نیازها، الزامات مالی و انسانی، و امکانات ضروری برای تحقق اهداف کتابخانه ملی نداشته باشند.

نظام کتابخانه ملی نظامی فرابخشی است و در عین آنکه برای ارائه خدمات و تحقق و اجرای وظایف آن مرزی تعریف نشده است، تابع هیچ نهاد و بخش ویژه‌ای نیست، یا دست کم طبق تعریف، نمی‌تواند باشد. فضای چنین نظامی می‌بایست مناسب‌ترین، تجهیزات و امکانات آن مطلوب‌ترین، و نیروی انسانی آن کارآمدترین‌ها باشند، و این جز با انجام درست و به‌جای نقش و رسالت و اجرای وظایف ملی که برای چنین کتابخانه‌ای پیش‌بینی شده نمی‌تواند قابل دفاع باشد.

از میان مؤلفه‌های نظام کتابخانه ملی، من تأکید فراوان بر نیروی انسانی دارم، چون در دسته‌بندی نهادها، کتابخانه ملی قطعاً جزو نهادهای خدماتی است و مفهوم "خدمت" با "نیروی انسانی" پیوندی اجتناب‌ناپذیر دارد. جذب نیروی انسانی کارآمد از یک سو و ارزش قائل شدن برای نیروهای کارآمد موجود از سوی دیگر، باید جزو محورهای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کتابخانه ملی باشد. حتی می‌توان گفت ارزشی که برای نیروهای کارآمد موجود قائل می‌شویم نقش مؤثری در جذب سایر افراد کارآمد دارد و خود از جمله "جاذبه"های جلب افراد صادق، علاقه‌مند، و مناسب به کتابخانه است.

اگر رسالت کتابخانه ملی به ارائه خدمات، به‌عنوان کتابخانه‌ای واحد، ختم نمی‌شود، بلکه کتابخانه ملی هر کشوری جزو لاینفک طرح‌های توسعه ملی است. به همین دلیل، کتابخانه ملی باید به این وظایف بیندیشد:

سیاست‌گذاری و نظارت بر امانت بین کتابخانه‌ای کشور؛
- در نبود مجموعه‌های محلی و منطقه‌ای در کتابخانه‌های

عمومی، گردآوری این گونه مواد و سامان‌دهی آنها در بخش‌های ویژه؛
حکمت در باره‌ی اجرای حق مؤلف و دفاع از حقوق مالکیت معنوی در کشور؛

تهیه‌ی استانداردها و ملاک‌های مربوط به انواع کتابخانه‌ها و فعالیت‌های کتابخانه‌ای؛

تنظیم و پیگیری مقابله‌نامه‌های ملی به‌منظور همکاری‌های بین‌المللی کتابخانه‌ای؛

شناسایی و تهیه فهرست آثار خطی و سنگی و دسترس‌پذیر کردن این‌گونه اطلاعات؛

- برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت آموزشی و بازآموزی و گسترش مهارت‌های لازم برای کتابداران کلیه کتابخانه‌های کشور؛

دفاع از موقعیت شغلی کتابداران کشور و مسئولیت احقاق حقوق آنان؛

- برگزاری همایش‌های حرفه‌ای سالانه برای تبادل آراء و اندیشه‌های کتابداران و آشنایی با نیازها و ضرورت‌های رو به گسترش آنان؛

- تعریف و تدوین راهنمای حداقل‌های لازم برای سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای و تعریف و تدوین نرم‌افزاری ملی به‌منظور ایجاد بستر لازم جهت پیوندهای هماهنگ در فعالیت‌های حرفه‌ای کتابداری سراسر کشور.

کتابخانه ملی باید با توجه به نوآوری‌های فنی، نظری، و حرفه‌ای، افراد آموزش دیده را فراخواند یا افراد مستعد و علاقه‌مند موجود را با دانش‌ها و مهارت‌های باب روز مجهز سازد.

به سخن آغاز بحث بازگردم. بنای جدید و فضای نو، هرگز نو بودن را به معنای واقعی محقق نمی‌بخشد. نو بودن واقعی در گرو نو سازی آراء، اندیشه‌ها، و عملکردهاست. اکنون که فضای جدید سبب شده است همگان در محل واحدی گردآیند، باید که یک‌بار دیگر و با دقت وظایف کتابخانه‌ی ملی مرور شود تا خود را برای آنچه مورد انتظار است آماده سازد.

کتابخانه ملی باید به نگرش علمی خو بگیرد. هر از چندگاهی عملکرد خود را، با استفاده از روش‌های شناخته شده، ارزیابی کند. اصرار بر صحت آنچه انجام می‌شود به رکود می‌انجامد باید بروندهای فعالیت‌ها مورد سنجش قرار گیرد، نقاط قوت و ضعف شناخته شود و نارسایی‌ها کاهش یابد، و ناهمواری‌هایی که بر سر راه اجرای درست وظایف قرار دارد شناسایی و مرتفع گردد. بگذاریم ارزیابی‌ها و پژوهش‌ها درستی یا نادرستی نتایج عملکرد ما را محک بزنند. رسالت کتابخانه ملی، به‌عنوان نهادی فرابخشی، ایجاب می‌کند که بدون مطالعه و بررسی تصمیم نگیرد و این‌گونه رویکرد را به نظام کلان کتابداری و اطلاع‌رسانی کشور نیز بیاموزد. باشد که قالب نو بتواند محتوای نو و نگاه نو را نیز در پی آورد.

بسیاری از مقامات که متأسفانه به‌نظر می‌رسد تنها به امکانات مادی و تکنولوژی، گسسته از اندیشه و خرد و پژوهش و برنامه‌ریزی را کلید رسیدن به عظمت و افتخار می‌دانند، معتقدند بدون ارتباط با جامعه (استفاده‌کننده) و برنامه‌ریزی مبتنی بر عدالت و خرد جمعی متخصصان آگاه و دلسوز (و نه کارنادانان و فرصت‌طلبان)، کتابخانه ملی اعتبار علمی و نهادی و اجتماعی درخور را حتی در این ساختمان زیبا و باشکوه به دست نخواهد آورد و در عمل به مهم‌ترین وظیفه‌اش که احیا و پویاسازی میراث فرهنگی غنی ما در جهت رسیدن به هدف توسعه پایدار در هزاره سوم است، پیروز نخواهد شد.

مدارک و آثار عینی موجود، ایفای نقش ارتباطی و اطلاع‌رسانی و مدیریتی کتابخانه ملی در مقایسه با ایفای نقشی که در خدمات فنی و کتابشناسی داشته، بسیار ضعیف بوده است و برخلاف

در پاسخ به پرسش شما، من افتتاح ساختمان جدید کتابخانه ملی را صرفاً یک مرحله‌می‌دانم که چنانچه بتواند آغازگر عمل به اهداف و وظایف مندرج در اساسنامه‌اش باشد و به‌ویژه عملاً شکاف و غربت موجود میان تحصیلکردگان جامعه و کتابخانه ملی را پر کند، نقطه عطفی در تاریخ این کتابخانه خواهد بود، وگرنه این کتابخانه در حد ایفای نقش نمایش و تشریفاتی تنزل خواهد کرد.

پوری سلطانی

آن نشود، مراجعان برای دستیابی به اطلاعات موردنیاز خود با مشکلات بسیاری روبرو خواهند شد. به‌ویژه در عصر انفجار اطلاعات، با ازدیاد و تنوع مواد کتابخانه‌ای، کارسازماندهی وقت‌گیرتر و پیچیده‌تر از سابق که مجموعه کتابخانه‌ها محدود به کتاب می‌شد، شده است. کارسازماندهی نیاز به متخصص دارد و تعداد این متخصصان متناسب با ازدیاد و تنوع منابع افزایش نیافته است. لذا اگر این متخصصان قلیل نیز به‌طور متمرکز و در یک جا کار نکنند، نه تنها کیفیت و یک‌دستی کارسازماندهی کاهش می‌یابد، بلکه در بسیاری از کتابخانه‌ها به خاطر دوباره‌کاری‌های بسیار، موجب اتلاف وقت و سرمایه نیز می‌شود. حال اگر کتابخانه ملی طبق وظایفش خدماتسازماندهی متمرکز ارائه‌کند، کتابداران کتابخانه‌های کشور می‌توانند

مسئولیت کتابخانه ملی در زمینه‌های گوناگون علم کتابداری و به‌طور کلی هدایت و رهبری سایر کتابخانه‌های کشور غیرقابل انکار است. به‌همین مطلب در بند ششم ماده اساسنامه کتابخانه ملی به‌صراحت اشاره شده است. بدین معنی که کتابخانه ملی وظیفه دارد از طریق ارائه خدمات مشاوره، نظارت و برنامه‌ریزی و همچنین ارائه خدمات فنی و سازماندهی به کتابخانه‌های کشور کمک کند.

امیدوارم با افتتاح این کتابخانه، مسئولین امر به کتابخانه ملی و نیازهای آن توجه بیشتری نشان دهند تا کتابخانه بتواند وظایف خود را بهتر انجام دهد.

خدمات فنی و سازماندهی منابع در واقع پایه و اساس کارهای اطلاع‌رسانی به مراجعان کتابخانه است و چنانچه توجه لازم به

فاطمه رهادوست

مادی، کسب آبرو و اعتبار کرده باشد. وقتی کتابخانه ملی پزشکی ملی امریکا به ساختمان جدید و عظیمش در شهر بتسداي مريلند منتقل شد، کارنامه بسیار درخشانی از انجام وظایف و ایفای نقش یک کتابخانه تخصصی ملی را قبلاً ارائه کرده بود و همین طور امکانات بی نظیر کتابخانه کنگره در قرن بیستم، ادامه یک قرن کار

در هیچ کجای دنیا، هیچ نمونه‌ای از هیچ کتابخانه ملی سراغ نداریم که صرفاً به خاطر ساختمان و تجهیزات جدید و زیبا و امکانات مادی، کسب آبرو کرده باشد.

و تلاش سازنده و روشمند با بهره‌گیری از متخصصان آگاه و برخوردار از اخلاق حرفه‌ای بود و ساده‌لوحی است اگر تصور کنیم که بدون کار ثمربخش و منطبق با اصول و روش‌شناسی علمی و حرفه‌ای، می‌توان بزرگ شد و بزرگ نمود. پس در پاسخ به پرسش شما، من افتتاح ساختمان جدید کتابخانه ملی را صرفاً یک مرحله می‌دانم که چنانچه بتواند آغازگر عمل به اهداف و وظایف مندرج در اساسنامه‌اش باشد و به‌ویژه عملاً شکاف و غربت موجود بین تحصیلکردگان جامعه و کتابخانه ملی را پر کند، نقطه عطفی در تاریخ این کتابخانه خواهد بود، وگرنه این کتابخانه در حد ایفای نقشی نمایشی و تشریفاتی تنزل خواهد کرد.

در این جا ممکن است بگویید که عمل به هدف‌ها و وظایف، چگونه قابل توصیف، اندازه‌گیری، ارزشیابی و داروی است و پاسخ این است که توصیف، اندازه‌گیری و ارزشیابی نقش‌های ایفا شده (یا ایفا نشده) کتابخانه ملی، مستلزم انجام پژوهش کیفی بنیادی و بدون تکیه به اهرم‌های قدرت انجام شود تا بتوان با بهره‌گیری از یافته‌های آن، برای دراز مدت برنامه‌ریزی کرد. اما من به عنوان یک کتابدار و معلم که سی سال از عمرم را در این رشته و حرفه بوده و دو پروژه پژوهش توسعه‌ای را با کتابخانه ملی به انجام رسانده‌ام، می‌توانم با قاطعیت بگویم که براساس شواهد و

ظاهراً و منطقاً افتتاح کتابخانه ملی و انعکاس پتانسیل‌های آن در رسانه‌ها میزان انتظارات مردم به‌ویژه پژوهشگران را افزایش خواهد داد و کتابخانه ملی بار سنگین‌تری در قبال عمل به وظایف اساسنامه‌اش خواهد داشت. اما فکر می‌کنم هدف شما از طرح این پرسش این بوده که بدانید به نظر ما کتابخانه ملی در رویارویی با این اتفاق مهم چه خواهد کرد و آیا خواهد توانست واقعاً در نقش یک کتابخانه ملی معتبر و پویا انجام وظیفه کند یا نه؟ ببینید، کتابخانه ملی یک نهاد است و مثل هر نهاد اجتماعی، چنانچه نتواند از عهده نقش‌ها و وظیفه‌هایی که بر دوش دارد برآید دستخوش عوارضی می‌شود که کمترین آن بی‌اعتبار شدن و در نهایت فسیل شدن است. این نه یک اظهار نظر شخصی بلکه یافته‌ای تحقیقی در پژوهش‌های بنیادی علوم اجتماعی است که تا زمانی که ابطال نشده، از اعتبار علمی برخوردار است. بنابراین این تصور نادرست که جز با عملکرد مورد انتظار از یک نهاد، می‌توان برای آن نهاد اعتبار آفرید، یک سطحی‌نگری ناشی از ناآگاهی و کم‌دانشی است.

با توجه به این پیش فرض، رویداد افتتاح کتابخانه ملی، در

کتابخانه ملی یک نهاد است و مثل هر نهاد اجتماعی، چنانچه نتواند از عهده نقش‌ها و وظایفی که بر دوش دارد برآید، دستخوش عوارضی می‌شود که کمترین آن بی‌اعتبار شدن و در نهایت فسیل شدن است.

صورتی می‌تواند نقطه عطف و آغاز تحویل باشد که کتابخانه ملی در انجام وظایف مندرج در اساسنامه‌اش، کارنامه قابل قبولی ارائه کرده باشد و یا براساس شواهد عینی بتوان برآورد کرد که ارائه این کارنامه قابل قبول در آینده امکان‌پذیر است، وگرنه در هیچ کجای دنیا، هیچ نمونه‌ای از هیچ کتابخانه ملی سراغ نداریم که صرفاً به خاطر ساختمان و تجهیزات جدید و زیبا و امکانات

دکتر رحمت ا... فتاحی

مراجعات آنها، بیشتر خواهد شد. در فضای ساختمان جدید، به‌طور ناخودآگاه، مراجعات انتظار دارند که خدمات بیشتری به آنها ارائه شود و تسهیلات و تجهیزات بهتر و جدیدتری در اختیار و در دسترس آنها قرار گیرد.

هـ. با توجه به امکانات ساختمان جدید، مسئولیت کتابخانه ملی در فراهم ساختن و در دسترس گذاردن فضای کافی به انجمن

در ساختمان جدید، به‌طور

ناخودآگاه مراجعات انتظار دارند که خدمت بیشتری به آنها ارائه شود.

کتابداری و اطلاع‌رسانی بیشتر احساس می‌شود. به لحاظ نقش ملی و حرفه‌ای انجمن که در راستای نقش کتابخانه ملی است، از این رو، جایگاه و محل تعاملات اعضای انجمن با آن باید در کتابخانه ملی باشد. این رویکرد، موجب اعتبار بیشتر برای هر دو طرف، یعنی انجمن و کتابخانه ملی خواهد شد.

از سوی دیگر، با قرار داشتن مکان انجمن در کتابخانه ملی، امکان همکاری و همیاری کارکنان کتابخانه ملی با انجمن بیشتر خواهد شد و تعداد بیشتری از کارکنان کتابخانه ملی به عضویت انجمن درخواهند آمد.

در پایان، ضمن آرزوی بهروزی بیشتر برای کارکنان و مدیران کتابخانه ملی، پیشنهاد می‌شود موضوع "نقش و جایگاه کتابخانه ملی ایران" در یک میزگرد تخصصی مورد بحث و تبادل نظر قرار گیرد. این میزگرد می‌تواند در جهت نزدیک‌تر ساختن کتابخانه ملی به حرفه و به جامعه مؤثر باشد.

۱. همان‌گونه که اشاره کرده‌اید، کتابخانه ملی هر کشور نقش اساسی در توسعه کتابداری آن کشور به لحاظ سیاست‌گذاری‌های کلان، هماهنگ‌سازی، استانداردسازی، تخصص‌گرایی، آموزش، پژوهش و نیز تقویت نهادهای حرفه‌ای مانند انجمن کتابداری دارد.

۲. افتتاح ساختمان جدید، حداقل چند پیامد آشکار و ضمنی در بر خواهد داشت: الف. با مجتمع شدن همه ادارات و بخش‌های کتابخانه در یک ساختمان، انتظار می‌رود انسجام بیشتری در فعالیت‌ها به وجود آید و روند امور در راستای بهتر شدن تسهیل گردد. آگاهی همکاران هر بخش از فعالیت‌های سایر بخش‌ها در نهایت موجب آگاهی تخصصی سایر همکاران و نیز افزایش دانشی عمومی خواهد شد.

ب. برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت برای همکاران کتابخانه ملی نیز به صورت متمرکز و هدایت شده تسهیل خواهد شد.

ج. انتظارات جامعه کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران و حتی سایر کشورها نسبت به مسئولیت‌های کتابخانه ملی و افزایش فعالیت‌های آن نیز بالاتر خواهد رفت. بازدیدهای گروهی کتابداران،

انتظارات جامعه کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران و حتی سایر کشورها نسبت به مسئولیت‌ها کتابخانه ملی و افزایش فعالیت‌های، آن نیز بالاتر خواهد رفت.

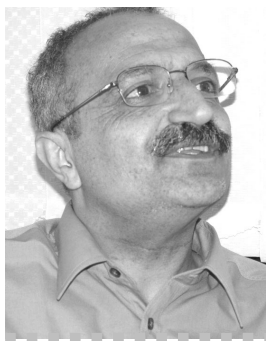
دانشجویان و اعضای هیأت علمی از بخش‌های مختلف کتابخانه افزایش خواهد یافت و این افزایش موجب ارتباط‌ها و تعامل بیشتر نیز خواهد شد. حتی به نظر می‌رسد با توجه به امکانات ساختمان جدید، همکاری حرفه‌ای جامعه کتابداری با کتابخانه ملی توسعه یابد و طرح‌های مشترک پژوهشی و اجرایی گسترش پیدا کند.

د. انتظارات مراجعان و کاربران غیرکتابدار، به موازات افزایش

به خود اختصاص داده است، مسئله گردآوری منابع است. چه آنهاکه به زبان فارسی یا در مورد ایران در خارج از کشور به چاپ می‌رسد و چه انتشارات داخل کشور که باید در یک مکان واحد متمرکز شوند و به سرعت و سهولت در دسترس مراجعان قرار گیرند. این امکان تا قبل از افتتاح ساختمان جدید، وجود نداشت. در مورد سؤال بعدی، یعنی ویژگی‌های خاص مجموعه جدید، باید بگویم ویژگی‌های مؤثر بسیاری وجود دارد. مثلاً این سالن‌های مطالعه مجهز و متعدد را تا به حال نداشته‌ایم. امید می‌رود به تعداد کامپیوترهای بیشتری دسترسی پیدا کنیم تا کارها با سرعت بیشتری پیش برود. از امکانات رفاهی برای کارکنان نیز می‌توان نام برد. ولی همه‌ی این‌ها فقط وسیله است که ما بتوانیم به اهداف اساسی که در اساسنامه آمده است، دست پیدا کنیم. امیدواریم با افتتاح این کتابخانه، مسئولین امر به کتابخانه ملی و نیازهای آن توجه بیشتری نشان دهند تا کتابخانه بتواند وظایف خود را بهتر انجام دهد. حضور میهمانان خارجی در مراسم افتتاحیه می‌تواند سرآغازی برای ایجاد ارتباط بهتر با کتابخانه‌های جهان، گسترش مبادله اطلاعات و منابع و همکاری‌های آموزشی و فرهنگی با مراکز تولید اطلاعات و اطلاع‌رسانی بین‌المللی باشد و در نهایت موجب ارتقاء شأن و مقام کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران در جهان شود.

اوقات خود را مصروف ارائه خدمات مرجع، اطلاع‌رسانی و اشاعه اطلاعات و سایر فعالیت‌های فرهنگی کنند و کتابخانه‌ها را به هدف نهایی خود، یعنی ارتقای سطح دانش و آگاهی افراد جامعه نزدیک‌تر سازند.

و اما در پاسخ به این سؤال که آیا نقش کتابخانه ملی پس از افتتاح ساختمان جدید بیشتر خواهد شد، باید بگویم که این همواره آرزوی ما بوده است که بتوانیم در یک ساختمان مجهز و بزرگ که گنجایش لازم را برای انجام همه‌ی فعالیت‌های کتابخانه ملی داشته باشد، کار کنیم و وظایفمان را بهتر انجام دهیم. من فکر می‌کنم ۸۰ درصد مشکلات کتابخانه ملی به خاطر نداشتن یک ساختمان واحد به وجود آمده بود زیرا اداره کردن کارهای کتابداری و اطلاع‌رسانی در ۱۰ ساختمان پراکنده در سراسر تهران کار دشواری بود که عملاً مدیریت کتابخانه را فلج می‌کرد. به‌ویژه آن‌که کتابخانه برخلاف بسیاری از سازمان‌های دیگر، فعالیت‌هایش مانند حلقه‌های یک زنجیر به هم وابسته است. اگر یکی از این حلقه‌های زنجیر پاره شود یا خوردگی در آن به وجود آید، روی تمام قسمت‌های دیگر اثر می‌گذارد. حالا با رفع این مشکل امیدمان بیشتر شده است که بتوانیم وظایف اصلی خود را بهتر انجام دهیم. مهم‌ترین وظیفه‌ای که بعد از سازماندهی به عهده کتابخانه ملی است و سه بند از هفت بند ماده‌ی سوم اساسنامه را

دکتر ابراهیم افشار زنجانی

کشورها، برآورده شده است. حال زمان آن است که ما نشان دهیم که نرم‌افزار آن را نیز داریم. این کار، البته، به یکسان توجه به کلیات و جزئیات را در انجام امور می‌طلبد و به اذهان نکته بین نیاز دارد که استانداردهای جهان توسعه یافته را برای اداره یک محیط مدرن خوب بشناسند و به کار بندند.

کتابخانه ملی به برکت حضور پیشگامان کتابداران نوین در ایران در آن، سال‌هاست توانسته است، به‌رغم کمبودها و نارسائی‌ها، بسیاری از وظایف یک کتابخانه ملی را با کیفیت عالی به انجام رساند. طبعاً امید می‌رود ساختمان جدید

قابلیت‌هایی که از قرار دارد، روندی را که از بیست و چند سال پیش آغاز شده آسان‌تر کند و گسترده‌دامن‌تر سازد.

اینکه نقش و وظیفه کتابخانه ملی با امکانات ساختمان جدید بیشتر شود به توان مدیران آن بستگی دارد. ساختمان جدید امکانات، و در عین حال مسائل، جدیدی را در برابر مدیران کتابخانه قرار می‌دهد. ساختمان جدید مجموعه پیچیده‌ای است که احتمالاً احتیاج به چند لایه مدیریت دارد تا از آن بتوان بهترین بهره‌برداری را کرد. کار ساده‌ای نیست. قاعدتاً باید مشاوران مدیریت که تجربه غنی کار در کشورهای توسعه یافته داشته باشند، بتوانند در این کار مدد رسان باشند.

با این ساختمان سخت‌افزار تحقق یک آرزوی دیرینه جامعه حرفه‌ای ما برای داشتن یک کتابخانه ملی هم‌تراز با پیشرفته‌ترین

۶. در سازمان جدید دیگر مدیران تنها افرادی نیستند که بهترین عقاید و نظریات را داشته باشند، بلکه در رابطه با هرکس - در درون و بیرون سازمان - دنبال ایده‌ها و بازتاب ایده‌ها می‌گردند.

۷. در این فضای نو و تغییر یافته، سازمان جدید نیز می‌آموزد. این آموختن فقط دستیابی به مهارت‌ها نیست. با تعداد القاب و عباراتی که به دنبال نام شخص می‌آید سنجیده نمی‌شود. به میزان هوش و خرد هم مربوط نیست، بلکه به معنای احاطه یافتن است. احاطه به آنچه مجموعه دانش سازمان را تشکیل می‌دهد. قابلیت‌هایی که به موجب آن می‌شود اشیاء، مسائل، موقعیت‌ها، و افراد را به شیوه‌ای دیگر دید و به آنها در زاویه‌ای دیگر یا سرتو نگریست. آنها را در بستری دیگر قرار داد و از آنها تلقی فرصت و موقعیت داشت نه مشکل و مسئله. البته لازم است قبل از آن توانایی آموختن از شکست و ناکامی را نیز داشته باشد.

۱۰. در سازمان جدید، خدمت به مشتری در اولویت قرار دارد و در راه ارتقای کیفی آن می‌کوشد و از دانش و تجربه دیگران در این راه استفاده می‌کند.

خلاصه اینکه تصویر روشن و معمول در باب بازسازی مجدد این است که بگوییم چند برگ کاغذ سفید برمی‌داریم و همه چیز را از نو آغاز می‌کنیم. هیاهوی افتتاح ساختمان جدید کتابخانه ملی به‌کنار، نگاه مجدد به فرایند ملی در پی آن است که ببیند چه موانعی بر سر راه حرکت سازمان قرار دارد تا آن را از میان بردارد. بازسازی مجدد به طرح پرسش‌های اساسی می‌پردازد که هدفش بازآفرینی سازمان بر محور نیازهای مخاطبان، کارکنان، تأمین‌کنندگان منابع، و تنظیم‌کنندگان امور است. اجزای اصلی تشکیل‌دهنده‌ی یک سازمان همین‌ها هستند که در جهت قصد و نیت به سمت نو شدن هیچ‌کدام از آنها نباید نادیده گرفته شود.

۶. در سازمان جدید دیگر مدیران تنها افرادی نیستند که بهترین عقاید و نظریات را داشته باشند، بلکه در رابطه با هرکس - در درون و بیرون سازمان - دنبال ایده‌ها و بازتاب ایده‌ها می‌گردند. ۷. در این فضای نو و تغییر یافته، سازمان جدید نیز می‌آموزد. این آموختن فقط دستیابی به مهارت‌ها نیست. با تعداد القاب و عباراتی که به دنبال نام شخص می‌آید سنجیده نمی‌شود. به میزان هوش و خرد هم مربوط نیست، بلکه به معنای احاطه یافتن است. احاطه به آنچه مجموعه دانش سازمان را تشکیل می‌دهد. قابلیت‌هایی که به موجب آن می‌شود اشیاء، مسائل، موقعیت‌ها، و افراد را به شیوه‌ای دیگر دید و به آنها در زاویه‌ای دیگر یا سرتو نگریست. آنها را در بستری دیگر قرار داد و از آنها تلقی فرصت و موقعیت داشت نه مشکل و مسئله. البته لازم است قبل از آن توانایی آموختن از شکست و ناکامی را نیز داشته باشد.

سازمانی که انباشت قدرت و حفظ اختیارات، بر مدیریت و زندگی سازمانی آن تسلط داشته باشد بارور شدن این تخم را بر نمی‌تابد. تغییر، تحول، و نوشدن عباراتی هستند که با مفهوم آموختن عجین شده‌است و بر چرخه‌ای شکل می‌گیرد که عناصر اصلی تشکیل‌دهنده

برای نو شدن به معنای واقعی به تغییرات نرم‌افزاری هم نیازمندیم.

آن پرسش، نظریه، آزمایش، و بازاندیشی است. ۸. در سازمان جدید به افراد چون ابزار تولید نگریسته نمی‌شود

غلامرضا امیرخانی

مدیرکل اطلاع‌رسانی تخصصی کتابخانه ملی ایران

خارجی از ساختمان جدید کتابخانه و امکانات و سرویس‌های آن
۴. پذیرش محوریت کتابخانه ملی در حوزه‌های مختلف کتابداری و اطلاع‌رسانی در مجامع، انجمن‌ها، گروه‌ها و در بین اساتید این حوزه.

بله. نقش و وظیفه‌ی کتابخانه ملی به دلایل زیر بیشتر خواهد شد:
۱. شناخته شدن هرچه بیشتر کتابخانه نزد عام و خاص (با توجه به تبلیغات گسترده‌ی قبل و هنگام افتتاح)
۲. مطرح شدن کتابخانه و ساختمان جدید آن در پهنه‌ی بین‌المللی و بالطبع افزایش مرادوات و مبادلات در حوزه‌های مختلف
۳. الگوبرداری کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی داخلی و حتی

نرگس نشاط

(عضو هیأت علمی)

کارکشته و برجسته‌ای که معمولاً در برخی سازمان‌ها دست‌مزد بالا طلب می‌کند و کار و فعالیت‌شان ساعات کار محدود و مشخصی ندارد. ۲) وابستگان قراردادی: اشخاصی که قبلاً در سازمان کار می‌کرده‌اند ولی حالا خدماتی را به سازمان ارائه می‌دهند. ۳) نیروهای متغیر (طرحی): افرادی که در موفقیت سازمان نقش حیاتی دارند. اگر به آنها همیشه به‌عنوان بخش حاشیه‌ای نگریسته شود، انگیزه‌ای برای بروز ایده‌های جدید برایشان پیدا نمی‌شود و در ارتقای سطح کارهایشان تلاش نمی‌کنند. با نیروی کار غیرثابت هم به‌سادگی می‌توان به‌عنوان بازوان کاری‌ای برخورد کرد که جز دست‌مزد هیچ هزینه‌ای ندارند. اگر نیروهای غیرثابت هم قرار

در سازمان جدید دیگر مدیران تنها افرادی نیستند که بهترین عقاید و نظریات را داشته باشد.

است در سازمان جدید نقش ارزشمندی ایفا کنند، پس لازم است بر روی آنها نیز سرمایه‌گذاری شود. سرمایه‌گذاری برای تعلیم و تربیت آنها، و قائل شدن جایگاه و برخی امتیازات برای آنها.

۵. سازمان جدید به توسعه‌ی ذوق و استعداد می‌اندیشد. نوعی شوق و تمایل برای شناسایی و تقدیر از افراد با استعداد. توفیق درازمدت در جذب، حفظ، توسعه، انگیزه‌دادن، و استفاده از بهترین استعدادها عامل مهمی در تداوم حیات طولانی مدت سازمان است. البته واقف شدن به قابلیت‌ها و توانایی‌ها مستلزم قبول شکاف‌هایی است که تاکنون در آگاهی، دانش، و تجارب موجود بوده است، به همین سبب برخی مدیران تمایل به پرده‌پوشی کمبودها و شکاف‌ها دارند و قبول و ضرورت اصلاح و توسعه برایشان نشانه‌ی ضعف محسوب می‌گردد. اما، در سازمان جدید خودآگاهی، خویش‌شناسی، روحیه فروتنی، و خشوع برای موفقیت حرفه امروزی کلیدی به‌شمار می‌رود.

بله سرانجام ما هم صاحب‌خانه شدیم. روزگار دوری و غریبی و خانه‌به‌دوشی به سر رسید و پایگاه امیدکتابداران و اندیشه‌ورزان این مرز و بوم با غرور و افتخار افتتاح گردید. ساختمان جدیدی با مساحتی در حدود ۹۷۰۰۰ مترمربع و تجهیزات فنی جدید. همه چیز نو، زیبا و آراسته، اما این همه شکوه، این همه نو شدن، و معماری زیبا تنها شرایط سخت‌افزاری کار است. برای نو شدن به معنای واقعی به تغییرات نرم‌افزاری هم نیازمندیم. بازاندیشی دوباره و بنیادین به فرایندها. به داشته‌ها و نداشته‌هایمان. به آنچه انجام داده‌ایم و با موفقیت و شکست مواجه بوده و یا آنچه مورد غفلت واقع شده است. آغازی دوباره و فرصتی دیگر برای بازسازی مقررات و دیدگاه‌های کهنه‌ای که زمینه‌ساز عملکرد و نتایج نامطلوب سازمان بوده است. بنابراین، علاوه بر معماری و مهندسی ساختمان جدید، آنچه اکنون به آن نیازمندیم تحولات

علاوه بر معماری و مهندسی ساختمان جدید، آنچه اکنون به آن نیازمندیم تحولات بنیادی در دریافت‌های خود از مفهوم فرهنگ سازمانی جدید و چگونگی مدیریت بر آن است.

بنیادی در دریافت‌های خود از مفهوم فرهنگ سازمانی جدید و چگونگی مدیریت بر آن است. فرهنگی که باید همچون ساختمان و تجهیزاتش بوی نویی و آراستگی دهد. در چنین فضایی:

سازمان جدید خلاق، پویا، و کارآفرین است؛ موتور محرکه سازمان نو، اهداف سازمانی است نه تکالیفی که از روی تنگ‌نظری تعیین شده باشد؛

۳. سازمان جدید متکی بر مشارکت است، مشارکت دادن دیگران طبعاً پیچیده‌تر از یک‌سویه عمل کردن است، اما امری است که نمی‌توان از آن طفره رفت.

۴. نیروی انسانی در سازمان جدید سه وجه دارد: ۱) اندیشه‌ورزان؛ کارکنان و کارگزارانی که به خوبی تعلیم دیده‌اند، مدیران و مجریان

اطلاعاتی در فرمت‌های مختلف اطلاع‌رسانی متناسب و برخوردارها و رفتارهایی مبتنی بر اصول علمی و فرهنگی را متوقع می‌باشند.

نیروی انسانی و پرسنل:

ساختمان بزرگ و با عظمت لوازم و تجهیزات و امکانات مناسب که در حقیقت سخت‌افزار جریان اطلاع‌رسانی می‌باشند و در بالا بردن سطح توقعات و انتظارات بسیار مؤثرند ولی کسانی که باید پاسخگویی این انتظارات باشند نیروی انسانی آموزش دیده مجرب و توانا هستند که در حقیقت پردازشگر اصلی جریان اطلاع‌رسانی می‌باشند که برای همین نیروی انسانی نیز توقعات و انتظاراتی ایجاد شده است. از نیروی انسانی و پرسنل کتابخانه در هر سطح انتظار می‌رود که بتوانند و باید پاسخگویی توقعات ایجاد شده برای مخاطبین و مراجعین باشند و از کتابخانه ملی ایران انتظار می‌رود به رشد کمی و کیفی انتظارات و حقوق نیروی انسانی اعم از انتظارات رفاهی - علمی و آموزشی توجه بیشتری کند تا ضمن ایجاد تناسب و توازن بین نیازها و توقعات مراجعین و مخاطبین با پاسخگویی کارآمد به این نیازها جریان اطلاع‌رسانی و خدمات اطلاع‌رسانی در شأن و جایگاه تمدن دیرینه اسلام و ایران در کتابخانه ملی ایران انجام پذیرد.

برنامه تکمیل و تجهیز انجام پذیرد تا این تناسب بیرونی و درونی ساختمان حفظ شود. حفظ و نگهداری:

این ساختمان و هزینه‌هایی که برای ساخت آن انجام شده است جزء سرمایه‌های ملی است و همان‌گونه که در تبلیغات و پوستره‌های افتتاحیه مطرح شد افتخار ملی و فرهنگی است و مطمئناً تا سال‌های زیادی جزء ساختمان‌هایی است که در معرض بازدید شخصیت‌ها و گروه‌های داخلی و خارجی خواهد بود و براین اساس برنامه‌ریزی حفظ و نگهداری ساختمان از انتظارات و توقعات می‌باشد که قطعاً لوازم و تجهیزات نیروی انسانی متخصص و امکانات خاصی نیاز دارد.

مراجعین و مخاطبین:

تبلیغات وسیعی که این روزها درباره ساختمان جدید کتابخانه ملی شده انتظارات و توقعات زیادی در ذهن مراجعین و مخاطبین کتابخانه ایجاد کرده و خواهد کرد یعنی هر روز بیشتر می‌شود.

تبلیغات وسیعی که این روزها درباره ساختمان جدید کتابخانه ملی شده انتظارات و توقعات زیادی در ذهن مراجعین کتابخانه ایجاد کرده و خواهد کرد.

و این توقعات به حقی است که باید برنامه‌ریزی پاسخگویی به این توقعات و نیازها انجام شود. به نظر می‌رسد در شروع فعالیت کتابخانه باید به بخش‌هایی که مستقیماً با مراجعین سر و کار دارند بیشتر توجه شود. مراجعین سطح بالاتر از وجود منابع

رضا خانی پور

مدیرکل پردازش

فرهنگ و فنی کشورهای دیگر و علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. همچنین نظارت، هدایت و هماهنگ‌سازی برنامه‌های فنی کتابخانه‌ای در سطح کشور از

وظیفه کتابخانه ملی ایران گردآوری، حفاظت، سازماندهی و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب (چاپی و خطی) و غیرمکتوب در ایران یا متعلق به ایرانیان خارج از کشور است. در این راستا، حوزه‌های موضوعی ایران‌شناسی، اسلام‌شناسی، آثار معتبر علمی،

دکتر حبیب ا. عظیمی

مدیرکل نسخ خطی کتابخانه ملی ایران

انجام امور ذیل: ۱. افزایش نیروی انسانی در دو محور کارشناس و حراست ۲. آموزش نیروهای انسانی در جهت نحوه سرویس دهی در ساختمان جدید و تعریف جدید برای حوزه مسئولیت هر کارشناس ۳. هماهنگی بیشتر بین کارشناسان و نیروهای حراست سازمان ۴. آموزش نیروهای حراستی به طور خاص و تعریف وظایف جدید آنها مطابق با شرایط پس از افتتاح ۵. هماهنگی بیشتر مدیریت‌ها با یکدیگر و با روابط عمومی سازمان و با حوزه پشتیبانی سازمان ۶. تلاش بیشتر نیروی انسانی موجود در جهت پذیرش مسئولیت‌های وسیع‌تر و حمایت بیشتر سازمان از کارمندان و افزایش انگیزه‌های مادی و معنوی کارمندان با ابتکار مدیران. ۷. سوق دادن بیشتر بودجه به سمت افزایش توان تخصصی کارمندان و نحوه بهتر سرویس دهی و رفع نیازهای موجود در این مسیر ۸. برطرف کردن موانع موجود در جهت جستجوی فیزیکی بخش مورد نیاز مراجعه‌کننده و نصب نشانه‌های لازم و تهیه و توزیع نقشه‌های مناسب به جهت راهنمایی مراجعان.

بدون شک پس از افتتاح ساختمان جدید، رسالت کتابخانه ملی در انجام وظایف خود بیشتر می‌شود همچنان که انتظارات مخاطبان و مراجعان کتابخانه ملی هم وسیع‌تر می‌شود. لکن طبیعی است مدت زمانی منطقی لازم است تا بخش‌های مختلف کتابخانه ملی نحوه سرویس دهی خود را مطابق با فضای فیزیکی جدید هماهنگ نمایند مخصوصاً اگر در رسالت خطیر سرویس دهی به مراجعان و مخاطبان، حفظ منابع موجود را هم با اهمیت بدانیم. اما اینکه با شرایط موجود، همکاران ما بتوانند در تمام بخش‌ها به نحو احسن انتظارات بحق مراجعان را پاسخگو باشند، جای تأمل و تردید است و این تردید برطرف نمی‌شود مگر با

اینکه با شرایط موجود همکاران ما بتوانند در تمام بخش‌ها به نحو احسن انتظارات بحق مراجعان را پاسخگو باشند، جای تأمل و تردید است.

حمید سلیم گندمی

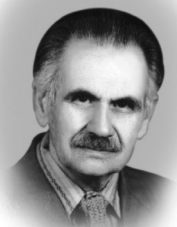
مدیرکل اطلاع‌رسانی همگانی کتابخانه ملی ایران

نیز شرایط، امکانات و ویژگی‌های خاص خود را داشته باشد. در حال حاضر، ساختمان به بهره‌برداری کامل نرسیده، چه به لحاظ قسمت‌هایی که هنوز تکمیل نشده و چه بخش‌هایی که به جهت امکانات، لوازم و تجهیزات مناسب به شرایط مطلوب نرسیده است. بنابراین با توجه به اولویت‌ها باید به صورت جدی

پاسخ اجمالی و کلی، بالا رفتن سطح توقعات و انتظارات است که از جنبه‌های مختلف قابل بررسی است. تناسب بیرونی و درونی: وقتی از بیرون به ساختمان نگاه می‌کنیم عظمت و شکوه خاصی نظر هر بیننده را به خود جلب می‌کند و متناسب با این عظمت از نمای بیرونی، انتظار می‌رود داخل ساختمان

عبدالله لک مظاهری ۱۳۵۶-۱۳۵۸

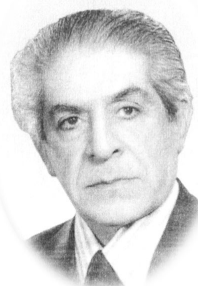
ایرج زندپور ۱۳۵۴-۱۳۵۴

عبدالعلی سیاوشی ۱۳۵۴-۱۳۵۶

جلال طباطبایی ۱۳۵۴-۱۳۵۴

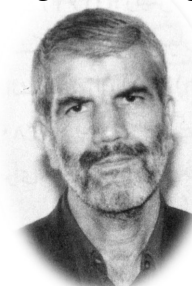
محمدکاظم زرکشان ۱۳۶۱-۱۳۶۲

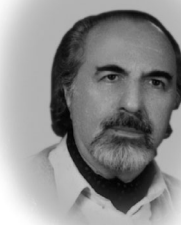
مصطفی محمدی عراقی ۱۳۵۹-۱۳۶۰

حسین الهی قمشه‌ای ۱۳۶۰-۱۳۶۱

فریدون بدره‌ای ۱۳۵۸-۱۳۵۹

محمد رجیبی ۱۳۶۶-۱۳۷۱

احمد فخاری ۱۳۶۳-۱۳۶۴

حسن شهرستانی ۱۳۶۶-۱۳۶۴

عباس نور صالحی ۱۳۶۲-۱۳۶۳

محمدکاظم موسوی بجنوردی ۱۳۷۶

محمد خاتمی ۱۳۷۱-۱۳۷۶

توسعه و بسط عدالت، توزیع عادلانه امکانات مادی و معنوی، شایسته سالاری واقعی در زمینه‌های تجربی، علمی و فنی (با عنایت به نیازهای شغلی)، توسعه و پیش‌برد هماهنگ و همسان تمامی بخش‌های کتابخانه ملی، توجه به استانداردهای جهانی در زمینه‌های تخصص و بومی‌سازی آنها در جهت رفع نیازهای داخلی و مواردی جز آن، از مهم‌ترین اولویت‌های سازمان محسوب می‌شوند. نکته حائز اهمیت دیگر در بحث تصمیم‌سازی‌های کلان و آینده‌نگر، توجه دقیق به کمیت و کیفیت اطلاعات مکتسبه از سوی افراد گروه‌ها است که اگر جامع و مانع نباشد، منجر به حرکت‌های ناقص در سطوح مختلف خواهد شد. امید است همه ما در راه اعتلای فرهنگی دینی و ملی مان گام‌های مؤثری برداریم و قضاوت تاریخ را در این زمینه از یاد نبریم.

جمله: سازماندهی منابع و ارائه‌ی بهینه اطلاعات، مبادله دانش و اطلاعات در داخل و خارج، ایجاد بسترهای مناسب در جهت تسهیل امر پژوهش و مطالعه در همه زمینه‌ها به منظور اعتلای فرهنگ ملی از دیگر وظایف عمده کتابخانه ملی است. با افتتاح ساختمان جدید که به طور بالقوه و بالنسبه بالفعل از ظرفیت‌های بالایی برخوردار است، انتظار می‌رود افق‌هایی جدید فرا راه عرصه‌های علمی و فرهنگ کشور گشوده شود. حصول به این مقصد مستلزم آن است که به مسائل و مشکلات گذشته، وضعیت حال و ترسیم اهداف و کارکردهای آینده‌ی کتابخانه ملی بپردازیم. چالش‌ها و فرصت‌ها دوروی یک سکه هستند که تبدیل اولی به دومی نیازمند آسیب‌شناسی جدی در همه زمینه‌هاست. رضایت شغلی و توجه به مشکلات معیشتی همه کارمندان،

رؤسای کتابخانه ملی ایران از آغاز تا اکنون

گردآورنده عکس‌ها: ناهید حبیبی آزاد

ابراهیم صفا ۱۳۶۲-۱۳۴۵

ایرج افشار ۱۳۴۱-۱۳۴۱

ناصر شریفی ۱۳۴۰-۱۳۴۱

مهدی بیاتی ۱۳۱۶-۱۳۴۰

ناصر مظاهری تهرانی ۱۳۴۸-۱۳۵۳

یحیی ذکاء ۱۳۴۷-۱۳۴۸

جمشید بهروش ۱۳۴۶-۱۳۴۷

علی اصغر شمیم ۱۳۲۰-۱۳۲۱

در سطح کشور داشته است که به مقاطع تحصیلی بالاتر نیز راه پیدا کرده‌اند.

در این گروه پس از تشکیل کمیته ارزیابی طرح درونی در جلسه‌ای با حضور اعضاء کمیته براساس ۹ عامل برای ارزیابی به توافق رسیدند:

۱. رسالت‌ها و اهداف
  ۲. ساختار سازمانی و مدیریت
  ۳. هیأت علمی
  ۴. دانشجویان
  ۵. فرایند تدریس و یادگیری
  ۶. دوره‌های آموزشی و برنامه‌های درسی
  ۷. دانش آموختگان
  ۸. امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی
  ۹. پژوهش
- کمیته ارزیابی با توجه به شرایط گروه تعداد ۵۳ ملاک را مورد نظر قرار داد و در مرحله بعد با طرح پرسشنامه‌ها در ۵ بخش مدیر گروه، اعضاء هیأت علمی، دانشجویان، دانش آموختگان و مسئولین دانش آموختگان مراحل ارزیابی را تدارک دید.
- عوامل عمده‌ای که از ارزیابی درونی به دست آمده کدامند؟**

در این پژوهش عوامل و ملاک‌های مورد سنجش براساس سه سطح محصول، برون‌داد، پیامد مورد ارزیابی واقع شده است: مهم‌ترین داده‌های عوامل مورد ارزیابی درونی و تجزیه و تحلیل آنها براساس میانگین میانگین‌ها به قرار ذیل می‌باشد:

۱. رسالت‌ها و اهداف ۱/۹
  ۲. ساختار سازمانی و مدیریت ۲/۸۶
  ۳. هیأت علمی ۳/۲۱
  ۴. دانشجویان ۲/۵۴
  ۵. فرایند تدریس و یادگیری ۳/۲۱
  ۶. دوره‌های آموزشی و برنامه‌های درسی ۲/۶۷
  ۷. دانش آموختگان ۳/۱۵
  ۸. امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی ۲/۵۹
  ۹. پژوهش ۲/۴۵
- آنچه از بررسی داده‌های ارزیابی درونی و

گروه آموزشی آشکار باشد، این هدف‌ها شامل مقاصد آموزشی، پژوهشی و عرضه خدمات تخصصی است. از آنجا که رسالت دانشگاه‌ها متفاوت است، در فرایند تدوین هدف‌های گروه باید رسالت دانشگاه و امکانات در دسترس آن دانشگاه را جهت تحقق هدف‌ها منظور کرد. هدف‌های گروه آموزشی با توجه به ساختار دانش در رشته تخصصی، نیازهای جامعه زیر پوشش جغرافیایی دانشگاه، نیازهای یادگیرندگان و رسالت دانشگاه تعیین می‌شود. هدف از انجام این پژوهش دستیابی به الگویی مناسب از ارزیابی برای بهبود بخشی کیفیت آموزشی و پژوهشی گروه آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه اصفهان است. بر این مبنا هدف‌های زیر در ارتباط با تحقق در نظر گرفته شد:

- تعیین کیفیت آموزشی و پژوهشی گروه از طریق مشارکت اعضاء هیأت علمی، دانشجویان و دانش آموختگان در کار ارزیابی فعالیت‌ها و فراهم‌آوری شرایط ارتقاء کیفیت آنها
  - قضاوت درباره کیفیت آموزشی گروه براساس هدف‌های تحقق یافته نسبت با آرمان‌های مورد انتظار
  - اطمینان از تطابق کیفیت برنامه‌ها با انتظارات افراد
  - فراهم‌آوری شرایطی که اعضاء هیأت علمی گروه آموزشی به شناسایی قوت‌ها، ضعف‌ها و فرصت‌ها آگاهی حاصل کنند.
  - تقویت قوت‌های گروه آموزشی و از بین بردن ضعف‌های آن
- بر این قرار جنبه‌های متنوع رسالت گروه در سه بعد اهداف ذیل تلخیص می‌شود:

الف. اهداف آموزشی ب. اهداف پژوهشی ج. اهداف خدماتی

چه چیز مورد ارزیابی قرار گرفته است؟ گروه آموزشی، عوامل مورد ارزیابی

نخستین فعالیت‌های گروه به منظور تدریس و آموزش درس‌های حوزه کتابداری در دهه‌ی پنجاه شمسی آغاز گردید، لیکن گروه از اوایل دهه‌ی شصت شمسی فعالیت مستقل خود را با سه عضو هیأت علمی آغاز کرد. این گروه در سال ۱۳۶۵ حدود ۲۵ نفر دانشجو داشته است و در سال ۱۳۷۱ این تعداد به ۱۳۷ نفر و در سال ۱۳۷۴ به ۱۶۰ نفر دانشجو بالغ گردیده است.

این گروه آموزشی در سال ۱۳۷۴ دارای ۵۵ نفر دانشجوی کاردانی کتابداری بوده است و از مهر ماه ۱۳۷۳ اقدام به پذیرش ۳۴ نفر دانشجوی کارشناسی پیوسته نمود و در سال ۱۳۷۴ این رقم به ۶۰ رسید. همچنین از بهمن ماه ۱۳۷۳ دوره کارشناسی ناپیوسته کتابداری با پذیرش ۳۴ نفر دانشجو شروع به فعالیت نمود و در سال ۱۳۷۴ این رقم به ۶۵ نفر بالغ گردید. در طول سال‌های اخیر و به ویژه از سال ۱۳۷۷ فعالیت خود را بر دو مقطع کارشناسی پیوسته و کارشناسی ناپیوسته متمرکز کرده و فارغ‌التحصیلانی

ارزیابی درونی گروه آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه اصفهان

دکتر احمد شعبانی

مقدمه

روند کلی اجرای ارزیابی از ابتدا تا انتها

با توجه به هدف‌ها و سیاست‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جهت ارتقاء کیفیت آموزش عالی و به منظور فراهم‌آوری شرایط مشارکت هر چه بیشتر اعضای هیأت علمی در بهبود کیفیت آموزشی، پژوهشی و عرضه خدمات تخصصی جهت توسعه کشور، ارزیابی درونی در گروه‌های آموزشی و از آن جمله در گروه آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه اصفهان با همکاری سازمان سنجش آموزش کشور به اجرا درآمد.

کیفیت آموزشی و پژوهشی از جمله مسائلی است که همیشه نظام‌های دانشگاهی برای دستیابی به آن تلاش می‌کنند. ارتقای مستمر کیفیت آموزش عالی مستلزم استفاده از ارزیابی آموزشی است. چنانچه دیدگاه سیستمی درباره آموزش عالی مورد نظر قرار گیرد، ارزیابی آموزش عالی می‌تواند درباره درونداد، فرایند، برون‌داد و پیامد نظام دانشگاهی به کار برده شود. بر این مبنا در این طرح پژوهشی، به عوامل درونداد نظام آموزشی که سه عامل مهم یادگیرنده، مدرس، و برنامه درسی است، توجهی ویژه شده است. از مسائل مهم در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی و از آن جمله در این گروه آموزشی دگرگونی‌های سریع تکنولوژی در عرصه‌ی مهارت‌های رشته مزبور است. بر این مبنا، در این خصوص اغلب بیان می‌شود که دانش‌آموختگان این رشته از نظر آموزشی با نیازهای جامعه مطابقت نداشته، کمتر با مهارت‌های اطلاع‌رسانی همگام می‌باشند. گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه اصفهان

از دهه شصت شمسی به‌طور مستمر فعالیت داشته، و بخشی عمده از کارکنان و کتابداران کتابخانه‌های استان اصفهان و مناطق همجوار به ویژه و کتابخانه‌های کشور به‌طور کلی از این گروه آموزشی فارغ‌التحصیل شده‌اند. لیکن تاکنون از روند اجرایی برنامه‌های آموزشی، میزان تحقق اهداف آنها پاسخگو بودن برون دادها با نیازهای جامعه و تعیین وضعیت کیفی آموزش و پژوهش ارزیابی مستقلی از چگونگی اجرای برنامه‌های آن صورت نپذیرفته است. لذا این پژوهش سعی دارد که مسائل ذیل را ارزیابی نماید:

۱. آیا هدف‌های آموزش گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه اصفهان در سطح کارشناسی تحقق یافته و یا به‌طور متناسب انجام شده است؟

۲. آیا درون‌داده‌های گروه آموزشی شامل دانشجو، اعضای هیأت علمی، و برنامه درسی برای نیل به هدف‌ها مناسب بوده است؟

۳. آیا فرایند اجرایی برنامه‌ها به تحقق هدف‌ها می‌انجامد؟
۴. آیا محصول نهایی دوره‌ها با برون‌دادهایی پیش‌بینی شده در برنامه همگام است؟

هدف از ارزیابی درونی چه بوده است؟

ارزیابی درونی در گروه‌های آموزشی نشان می‌دهد، فرایند ارزیابی درونی، با عیان کردن هدف‌های گروه آغاز می‌شود، و اعضای هیأت علمی راقادر می‌سازد تا نسبت به ترسیم آرمان‌های گروه آموزشی برانگیخته شوند و نهایت کوشش خود را در تحقق آنها به عمل آورند. برای ارزیابی درونی لازم است هدف‌های

استفاده از وبلاگ برای آموزشی و اطلاع رسانی در کتابخانه‌ها

فاطمه زار عزاده^۱

کاربران را از اخبار جدید مطلع سازد. ولیکن در چند ساله اخیر، پدیده نوظهور وب بلاگینگ پا به عرصه وجود گذاشته است. واژه blog فرم کوتاه شده Weblog است. Blog هم اسم و هم فعل است. Blog به عنوان اسم فرم کوتاه شده Weblog است که صفحه وبی است که به عنوان یک مجله شخصی که در دسترس عموم قرار دارد می باشد که روزانه اطلاعات بدان اضافه می شود، و روزآمد است و اکثراً نشان دهنده شخصیت نویسنده وب لاگ است. به عنوان فعل، صرفاً نوشتن وب لاگ معنا دارد (۲).

وب لاگ‌ها بر اساس HTML نوشته می شدند و اکثراً ایستا بودند، ولیکن با استفاده از تکنولوژی های جدید مانند XML و پایگاه داده های وب، امکان مدیریت اطلاعات از جمله جایگزینی، حمل، جستجو و تورق اطلاعات در آنها، ایجاد شده است.

طرح صفحات وب لاگ در اینترنت بسیار آشناست. مجموعه ای از متون که به ترتیب زمانی از جدید به قدیم مرتب شده اند. همچنین برای استفاده کنندگان امکان دستیابی به آرشیو مطالب وجود دارد و اکثراً به ترتیب زمان پست شدن مطالب می باشد.

به علاوه در کتابخانه ها، قسمت تازه ها " What's New " را به شیوه وب لاگ

اطلاعات و دانش زیربنای توسعه و آموزش هستند. برای ارتقاء سطح زندگی مردم و خصوصاً کسانی که در مناطق کمتر توسعه یافته از لحاظ اجتماعی و اقتصادی هستند، استفاده از شیوه های اقتصادی تر و کاربردی تر برای توزیع اطلاعات و دانش ضروری است. یکی از شیوه ها استفاده از Weblog در کتابخانه ها است. کتابخانه ها، از دیدگاه متخصصان اطلاع رسانی، نهادهایی هستند که مشغول جمع آوری، ارزشیابی، انتخاب و توزیع اطلاعات می باشند.

در بخش توزیع اطلاعات، کتابخانه ممکن است از خبرنامه، انواع مجله و روزنامه و یا حتی صفحه وب خود استفاده کند و

میزان مطلوبیت‌های آن آشکار می‌شود، نازل بودن سطح میزان مطلوبیت‌ها است، به نحوی که زمینه‌های منابع انسانی با اخذ ۲۱/۳ بالاترین داده میزان مطلوبیت، و فقدان رسالت‌ها و اهداف گروه نبود تعریف دقیق و مشخص از این اهداف به منزله پایین‌ترین سطح عوامل در میزان مطلوبیت‌ها با ۱/۹ از سوی جامعه آماری تلقی شده است.

توصیه‌ها

در فرایند ارزیابی، داده‌های مورد نیاز گردآوری می‌شود تا براساس آنها قضاوت و تصمیم‌گیری به عمل آید. بدیهی است در ارزیابی فعلی نیز نتایج حاصله از عوامل را می‌توان مبتنی بر نشانگرها به چهار دسته به منظور اصلاح وضعیت گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی تقسیم‌بندی کرد و به توصیه در اصلاح گروه مزبور مبادرت کرد. نشانگر آماره‌ای است درباره نظام آموزشی که وضعیت یک یا چند عامل را آشکار می‌کند. در این پژوهش که عملکرد یک نظام دانشگاهی مورد سنجش قرار گرفته، توصیه‌ها به چهار دسته تقسیم شده است از:

۱. توصیه برای نشانگرهای عملکرد درونی آموزشی: مانند میزان مشارکت فعال اعضای گروه در تدوین و تصریح اهداف (با میزان مطلوبیت ۲)، وجود ساز و کاری مشخص و مدون جهت ارزشیابی میزان تحقق اهداف، وجود ساز و کاری مدون برای مشارکت اعضاء گروه در تدوین برنامه توسعه گروه، وجود گزارشات مستند از ارزیابی‌های دوره‌ای انجام شده در گروه وجود آئین‌نامه‌هایی مدون در سطح گروه (با میزان مطلوبیت ۱)

۲. توصیه برای اصلاح نشانگرهای عملیاتی فرایند فعالیت‌های دانشگاهی: مانند وجود برنامه‌ای مشخص در خصوص حضور اعضاء در گروه جهت مشاوره (با میزان مطلوبیت ۲/۳۲)، وجود ساز و کاری مدون و مستند برای آگاهی از نیازها و انتظارات دانشجویان (با میزان مطلوبیت ۱)، وجود معیارهای روشن و مدون در خصوص پیشرفت تحصیلی دانشجویان در گروه (با میزان مطلوبیت ۱/۹)، وجود اسنادی مبنی بر تصمیم‌گیری و پیشنهادهای گروه درباره روش‌های تدریس مناسب (با میزان مطلوبیت ۲).

۳. توصیه برای اصلاح نشانگرهای عملکرد برون: مانند وجود مکانیسمی مدون برای آگاهی از وضعیت دانش‌آموختگان گروه در مشاغل بعد از اشتغال (با میزان مطلوبیت ۱)، وجود ساز و کاری مدون و مستند در خصوص تعریف نوع و حدود همکاری دانش‌آموختگان (با میزان مطلوبیت ۱)، ارتباط دانش‌آموختگان با گروه بعد از فراغت از تحصیل (با میزان مطلوبیت ۱).

۴. توصیه برای اصلاح نشانگرهای مرتبط با تحقیقات: مانند میزان رضایت اعضاء گروه از وضعیت کتابخانه، کارکنان و سیستم اطلاع‌رسانی آن (با میزان مطلوبیت ۲/۴۶)، میزان رضایت اعضاء

گروه از امکانات، کارکنان و میزان تناسب امکانات و خدمات رایانه (با میزان مطلوبیت ۲/۴۸)، وجود برنامه‌ای مدون و مستند در خصوص برنامه‌ریزی و تدوین برنامه‌ها و فعالیت‌های پژوهشی، وجود ساز و کاری مدون و مستند در خصوص بودجه و هزینه‌های پژوهشی گروه (با میزان مطلوبیت ۱).

تصمیم‌های اتخاذ شده براساس نتایج ارزیابی درونی در سطح گروه

از ۴۹ نشانگر که میزان مطلوبیت کمتر از ۳ دارند، ۵ نشانگر مربوط به عامل رسالت‌ها و اهداف است، ۶ نشانگر مربوط به عامل ساختار سازمانی و مدیریت، ۵ نشانگر مربوط به عامل هیأت علمی، ۱۳ نشانگر مربوط به عامل دانشجویان، ۳ نشانگر مربوط به عامل فرایند تدریس و یادگیری، ۵ نشانگر مربوط به دوره‌های آموزشی و تدریس، ۴ نشانگر مربوط به دانش‌آموختگان، ۴ نشانگر مربوط به عامل امکانات و تجهیزات آموزش و ۶ نشانگر مربوط به عامل پژوهش می‌باشد.

۵ نشانگری که مربوط به عامل ساختار سازمانی و مدیریت است نشان از عدم وجود اهداف و رسالت موجود می‌باشد که به برطرف کردن این ضعف برمی‌گردد. ساختار سازمانی و مدیریت گروه کتابداری که با تصمیمات لازم کمیته ارزیابی و توجهات مخصوص، اقدامات و تصمیمات لازم را در این خصوص باید هر چه زودتر به مرحله انجام برساند. برای ۶ نشانگر نامطلوب عامل ساختار سازمانی لازم است، اولاً از طرف دانشکده آئین‌نامه‌های مدون در سطح گروه ایجاد گردد و پس از آن میزان آگاهی و رضایت اعضای گروه را از این آئین‌نامه‌ها بالا ببرند و برنامه‌ها و فعالیت‌های برون‌گروهي را افزایش دهند. در مورد ۵ نشانگری که مربوط به عامل هیأت علمی است تصمیمات اتخاذ شده به صورت زیر است:

اولاً: از طرف آموزش عالی تصمیماتی در مورد تسهیلات اعطایی اعضای هیأت علمی در زمینه‌های علمی اخذ شود.

ثانیاً: از طرف دانشکده ساز و کاری جهت تخصیص تسهیلات و خدمات برای اعضای هیأت علمی در نظر گرفته شود، در مورد نقاط ضعف مربوط به دانشجویان تصمیمات لازم از طرف مدیریت و اعضا اتخاذ شود. همچنین در مورد فرایند تدریس و یادگیری، از طرف دانشکده کمیته‌ای جهت تدوین برنامه‌ریزی در مورد دروس و سرفصل‌ها تشکیل گردد. در مورد کمبود امکانات و تجهیزات، به دانشگاه گزارش کامل در این زمینه ارسال کرده تا بودجه لازم در نظر گرفته شود و اقدامات مؤثر در این زمینه صورت پذیرد. همچنین از طرف آموزش عالی تصمیمات جدی جهت ساختمان جدید برای دانشکده در نظر گرفته شود. دیگر اینکه وضعیت سنی اعضای هیأت علمی بسیار بالاتر از گروه‌های دیگر است، بر این قرار راهکار مناسبی در این خصوص اندیشیده شود.

یاد کرد فرزانه فرزین

استاد در گذشته دانشگاه شیراز

یاد کرد فرزانه فرزین

استاد در گذشته دانشگاه شیراز

این دلسوزی، در نگارش دو متن شرکت جست: نخست به اهتمام دکتر جعفر مهرداد در گردآوری نمایه‌ی روزنامه‌ی اطلاعات در دهه‌ی شصت شمسی نقش مؤثری ایفاء کرد، و دیگر در نگارش کتاب درسی مواد و خدمات کتابخانه برای بزرگسالان نوسواد همراه با ملیحه نیک‌کار جهت دانشگاه پیام‌نور، هنر خود را در معرض آراء دستداران رشته‌ی کتابداری قرار داد.

وی صاحب مقالات چندی است که در مجله‌های کتابداری، مجله علوم اجتماعی و انسان دانشگاه شیراز، و مشکوٰه به چاپ رسیده و مداخلی را نیز برای دایره‌ی المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی به رشته‌ی تحریر آورده است. فرزین کار جمعی را دوست داشت و از راهنمایی شاگردان خود محظوظ می‌شد. پیکر وی در دارالرحمه‌ی شیراز، قدری دورتر از دوست و یار دیرین ما در حوزه‌ی ادبیات و کتابداری کرامت رعنا حسینی، به تاریخ هفدهم فروردین ماه دفن شد و به واقع، در یک کلام، داغی بر دل دوستانش گذاشت.

احمد شعبانی

استاد و همکار عزیز و بی‌مثال ما، فرزانه فرزین (۱۳۲۸-۱۳۸۴) در آغاز بهار سال جاری، و در پنجاه و ششمین سنه زندگی، حیات را بدرود گفت. فرزین به معنای واقعی، انسانی وارسته و زنی فداکار بود که در طول سه دهه فعالیت کتابخانه‌ای و کارهای آموزشی خدمات بی‌شماری را در نظام کتابخانه‌های دانشگاه شیراز انجام داد و شاگردانی متعدد را تربیت کرد. راقم این قلم در سال ۱۳۶۸ به پیشنهاد دکتر عباس حّری (استاد درس کارورزی دوره‌ی کارشناسی ارشد)، ساعات این درس را نزد آن فاضله‌ی محترم در کتابخانه میرزای شیرازی انجام داد و به واقع تلمذ کرد. در طول این مدت به مرور از روح و رفتار وی نکته‌های بسیاری فراگرفتم که تا به امروز آیینی‌ی زندگی این شاگرد بوده، شکیبایی، صبر، و تأمل فرزین همواره از مواردی بود که در نظر دوستان از نکات سنجیده آن استاد تلقی می‌شد. فرزین از شاگردان دکتر هوشنگ ابرامی بود و از فارغ‌التحصیلان نخستین دوره کارشناسی ارشد رشته‌ی کتابداری دانشگاه شیراز می‌باشد. پایان‌نامه‌ی وی تحت عنوان «بررسی تدریس کتابداری از طریق کلاس‌های آزاد رادیو، تلویزیون دانشگاه شیراز» به سال ۱۳۵۶ تصویب گردید و روش آن پیمایشی بوده است، از عنوان پایان‌نامه و زمان تصویب آن، یعنی دوره‌ای که همگان به کارهای صوری تعلق خاطر داشتند، آشکار است که توان علمی وی قابل توجه بوده است.

سوی یکی دو کار اجرایی در کتابخانه‌های دانشگاه شیراز، مانند سرپرستی کتابخانه دانشکده حقوق در آن دانشگاه، در طول دو دهه اخیر به کار تدریس عشق می‌ورزید. در راستای

خدمات و مجموعه داشته باشیم. این یکی از بهترین و ارزان ترین شیوه‌های توسعه کتابخانه‌ها در سالیان اخیر است.

۲. قابلیت محاوره

کاربرانی که از اخبار و منابع محیط بلاگ شما استفاده می‌کنند، علاقمند می‌شوند تا بیشتر با کتابخانه در تماس باشند. مثلاً یک محقق را در نظر بگیرید که قبل از به وجود آمدن بلاگ، علاقه داشته که ای‌میل‌های خبری کتابخانه به او برسد، حال بدون وقفه می‌توان با گذاشتن متون خبری این نامه‌ها و ارائه پت‌آدرس‌های الکترونیکی منابع تخصصی مورد استفاده او در وب‌لاگ، او را از اخبار تخصصی حرفه‌ای و انتشارات جدید با خبر ساخت. در واقع وب‌لاگ یک محیط حمل و نقل اسناد بدون وقفه زمانی را ایجاد می‌کند. بدین شیوه می‌توان بیشتر با کاربران در تماس بود و در یک محیط گفتگویی نیازهای واقعی ایشان را تشخیص داد و برآورده کرد.

چه کنیم تا یک وب‌لاگ خوب داشته باشیم؟

خبر خوب این است که نیازی نیست که چیز زیادی را یاد بگیریم و مهارت زیادی را داشته باشیم. دیگر اینکه اگر بخواهید تخصصی کار کنید و طراحی صفحه‌طوری باشد که نیازهای شما را برآورده کند دو مهارت مهم را باید داشته باشید: مهارت فنی و مهارت گروهی میان فردی. هنگامی که blog را درست کردید به ۳ نکته توجه داشته باشید:

۱. هنگامی که blog خود را با اخبار جدید تغذیه کنید. کتابخانه‌ها هم می‌توانند منبع تولید خبر باشند و برای استفاده از خبرهایشان عضو بپذیرند.

۲. اگر برای کتابخانه‌تان blog تهیه کردید، باید منعکس‌کننده‌ی استانداردهای حرفه‌ای کتابداری باشد. سعی کنید که میان علائق حرفه‌ای و شخصی تفاوت کامل قائل شوید.

۳. منظور خود را صریح بیان کنید. متخصصان نباید در بیان منظور خود گنگ باشند. یک گفتگوی زنده و ایفای درست نقش به استفاده‌کنندگان اینترنت کمک می‌کند تا احساس کنند که شخصیت دارند و عضو جامعه می‌باشند بلاگ‌های کتابخانه نه تنها باید نماینده مجموعه و خدمات شما باشد بلکه باید نماینده خود شما نیز باشد.

تهیه می‌کنند، و منابع جدید، خدمات، حوادث و رویدادهای جدید را در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌دهند.

در کتابخانه‌ها، خصوصاً کتابخانه‌های آموزشی، برای دسترسی کاربران از راه دور به اطلاعات، خدمات کتابخانه و منابع آنلاین می‌توان وب‌لاگ را با استفاده از برنامه Frontpage مجهز به قسمت‌هایی برای نمایه‌های موضوعی، خبرنامه‌ها و راهنماهای آموزشی و قسمت پرسش و پاسخ نمود.

در طراحی وب‌لاگ برای کتابخانه‌ها، توجه به این نکات نیز ضروری است که سیستم بتواند زیرشاخه‌هایی موضوعی از وب‌لاگ اصلی را داشته باشد (Sub blog). امکان موضوعی کردن، دستیابی به آرشیو از طریق جستجوی کلیدواژه‌ای و انواع دیگر جستجو، تورق داده‌ها و تورق موضوعی آن‌ها نیز باید میسر باشد.

وب‌لاگ برای کاربران به منظور روزآمدسازی اطلاعاتشان در زمینه‌ی تخصصی و شخصی و به اشتراک گذاشتن تجارب، گرفتن جواب سؤالاتشان در زمینه مراجع و کتب و رسانه‌های مورد نیاز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

در این راستا وب‌لاگ‌ها نقش اصلی خود را در دنیای وب بازی می‌کنند، چراکه اشتراک اطلاعات هدف اصلی خلق شدن وب‌توسط خالقش تیم برنرز-لی ذکر شده است. او می‌گوید که اشتراک اطلاعات برای همگان، نه فقط تحصیل‌کردگان و مهندسان کامپیوتر، بسیار مهم است.

پل کنز، یکی دیگر از نوآوران وب، که طراحی اولین صفحه وب را انجام داده است نیز هدف اصلی وب را اشتراک اطلاعات می‌داند.

بلاگینگ، تکنولوژی جدیدی برای همکاری و تشریک مساعی است.

چرا بلاگینگ را برای کتابخانه‌مان استفاده کنیم:

۱. "فاکتور توجه"

بلاگ می‌تواند مردم را برای پیدا کردن مجموعه دیجیتال کمک کند و تصویری را که می‌خواهید در جهان داشته باشید برایتان رسم می‌کند. از آنجایی که به صورت همیشگی در حال تغییر اطلاعات است، بلاگینگ ما را قادر می‌سازد تا با گروه‌های بزرگی از مردم تبادل اطلاعات داشته باشیم و آگاهی‌رسانی جاری از

موفقیت کتابداران در نخستین جشنواره مقالات اسلامی دایرةالمعارفها

دکتر ابوالقاسم گرگی و با دبیری حجت الاسلام والمسلمین رضا مختاری به انجام رسید. هیأت داوران از میان مقالات اسلامی دایرةالمعارف کتابداری و اطلاع رسانی، دو مقاله ای "امانت در جهان اسلام و ایران" تألیف محمدحسن رجبی و "دایرةالمعارف نگاری در جهان اسلام" تألیف دکتر نرگس نشاط را جز مقالات برگزیده اعلام کردند.

لازم به ذکر است که در این جشنواره ۲۸ مقاله از هفت دایرةالمعارف جزو مقالات برگزیده و ۲۱ مقاله جزو مقالات تشویقی شناخته شدند و به هر یک جوایزی اهدا شد. همچنین از پیش کسوتان فن دایرةالمعارف نگاری مرحوم دکتر زریاب خوبی، دکتر هوشنگ اعلم، و دکتر عنایت الله رضا تجلیل به عمل آمد.

ایران پس از انقلاب اسلامی شاهد رشد قابل توجه تألیف مقالات دایرةالمعارفی است. تاکنون در کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، دایرةالمعارفها به عنوان کتاب، شرکت کرده و جایزه دریافت کرده اند. اما مقالات دایرةالمعارفی در هیچ یک از جشنواره های فرهنگی کشور مورد تقدیر قرار نگرفته اند. از این رو، در مراسم نخستین دوره ی جشنواره مطبوعات اسلامی که سال گذشته در مدرسه ی دارالشفای قم برگزار شد، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی پیشنهاد بررسی مقالات دایرةالمعارفی را در کنار سایر مقالات ارائه کرد و ستاد جشنواره این مهم را در دستور کار خود قرار داد و شهریور ماه سال جاری به هفت دایرةالمعارف مهم کشور متن فراخوان ارسال شد. داوری میان مقالات با نظارت

تقویم کارگاه ها آموزشی گروه آموزش انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ۱۳۸۴

۱۰۰۰۰۰ ریال	دکتر غائبی	اعضاء هیئت علمی دانشجویان تحصیلات تکمیلی	کتابخانه مجلس شورای اسلامی	یکشنبه ۲۸ فروردین ۸۴	آموزش الکترونیک E-Teaching	۱
۲۰۰۰۰۰ ریال	موسوی چلک	فهرست نویسان کتابخانه ها	کتابخانه مجلس شورای اسلامی	۱۲ و ۱۱ اردیبهشت ۸۴	آشنایی با مارک ایران	۲
۲۰۰۰۰۰ ریال	دکتر مهری پریرخ	کتابداران بخش های اطلاع رسانی	کتابخانه مجلس شورای اسلامی	۱۵ و ۱۴ اردیبهشت ۸۴	اخلاق کتابداری	۳
۱۰۰۰۰۰ ریال	دکتر فتاحی	اعضاء هیئت علمی دانشجویان تحصیلات تکمیلی	کتابخانه مجلس شورای اسلامی	پنجشنبه ۲۹ اردیبهشت ۸۴	شیوه نگارش مقاله حقیقی	۴
۱۰۰۰۰۰ ریال	دکتر غائبی	اعضاء هیئت علمی دانشجویان تحصیلات تکمیلی	کتابخانه مجلس شورای اسلامی	چهارشنبه ۱۸ خرداد ۸۴	پژوهش الکترونیک E-Research	۵
۲۰۰۰۰۰ ریال	دکتر هویدا	اعضاء هیئت علمی دانشجویان تحصیلات تکمیلی	کتابخانه مجلس شورای اسلامی	۱۴ و ۱۳ تیر ماه ۸۴	آمار و کاربرد آن در پژوهش های کتابداری SPSS +	۶

کلیه علاقه مندان می توانند هزینه ثبت نام کارگاه مورد نظر را به شماره حساب انجمن ۳۰۶۰۴۸۸۸۰ بانک تجارت شعبه اکو به نام انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران واریز و مدارک را به دفتر انجمن ارسال و یا برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۲۸-۸۶۴۴۰۰۰ داخلی ۲۹۸۴ دفتر انجمن کتابداری تماس حاصل نمایند.

انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران